

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ZNALOSTI VYBRANÝCH KRIMINALISTICKÝCH
METOD IDENTIFIKACE OSOB U POLICISTŮ
ZÁKLADNÍCH ÚTVARŮ V RÁMCI ÚZEMNÍHO ODBORU
PČR LITOMĚŘICE**

Autor práce: Martin Pleticha

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Martin Pleticha

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Znalosti vybraných kriminalistických metod identifikace osob u policistů základních útvarů v rámci Územního odboru PČR Litoměřice

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Knowledge of selected criminological methods of identification of persons by police officers of basic units within the territorial department of the Litoměřice PČR

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): JUDr. Milan Kocík, MBA

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): říjen 2022

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem bakalářské práce je zjištění informovanosti policistů o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob na základních útvarech v rámci Územního odboru PČR Litoměřice a případně návrh na zvýšení informovanosti o jednotlivých metodách využitelných při plnění služebních povinností policistů na základních útvarech. Vedlejším cílem je představení základní teorie vybraných kriminalistických metod identifikace osob.

Student: Martin Pleticha	10. 11. 2022 datum	podpis
Vedoucí práce: JUDr. Milan Kocík, MBA	25. 11. 2022 datum	podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	12. 10. 22 datum	podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	13. 11. 2022 datum	podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9. 1. 2023 datum	podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval(a) samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucí(ho) a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milan Kocík, MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

PLETICHA, M. *Znalosti vybraných kriminalistických metod identifikace osob u policistů základních útvarů v rámci Územního odboru PČR Litoměřice: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 70 s.
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Kocík, MBA

Klíčová slova: kriminalistická identifikace osob, informační systém FODAGEN, kriminalistická stopa, daktyloskopie, portrétní identifikace, kriminalistická dokumentace

Bakalářská práce se zabývá pojmy, jako jsou kriminalistická identifikace osob, informační systém FODAGEN, kriminalistická stopa, daktyloskopie, portrétní identifikace, kriminalistická dokumentace a kriminalistická biologie.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, a to z teoretické části a praktické části. Teoretická část obsahuje představení základní teorie vybraných kriminalistických metod identifikace osob.

V praktické části jsou zjišťovány znalosti nebo informovanost policistů o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob na základních útvarech v rámci Územního odboru PČR Litoměřice.

ABSTRACT

PLETICHA, M. *Knowledge of selected criminological methods of identification of persons by police officers of basic units within the territorial department of the Litoměřice PČR*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2023. 70 pp. Supervisor: JUDr. Milan Kocík, MBA

Key words: criminalistic identification of persons, information system FODAGEN, criminalistic trace, dactyloscopy, portrait identification, criminalistic documentation

The bachelor thesis deals with concepts such as criminal identification of persons, FODAGEN information system, criminal trace, dactyloscopy, portrait identification, criminal documentation and criminal biology.

The bachelor thesis consists of two parts, namely the theoretical part and the practical part. The theoretical part contains an introduction of the basic theory of selected criminalistic methods of identification of persons.

In the practical part, the knowledge or awareness of police officers about selected criminalistic methods of identification of persons in basic units within the Territorial Department of the Police Department Litoměřice.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Kriminalistická identifikace	11
2.1 Pojem a teoretická východiska	11
2.2 Cíl kriminalistické identifikace	12
2.3 Objekty kriminalistické identifikace	12
2.4 Druhy kriminalistické identifikace	13
2.5 Nedovršená identifikace	14
2.6 Neidentifikační metoda	15
3 Kriminalistická stopa	16
3.1 Pojem kriminalistická stopa	16
3.2 Podstata a význam kriminalistických stop	16
3.3 Hodnoty kriminalistických stop	17
3.4 Základní dělení kriminalistických stop	18
4 Kriminalistická technika	21
4.1 Pojem kriminalistická technika	21
4.2 Zajištění stop	24
4.3 Dokumentace stop	25
5 Fodagen.....	28
6 Kriminalistické metody.....	32
6.1 Daktyloskopie.....	32
6.1.1 Pojem daktyloskopie	32
6.1.2 Základní principy daktyloskopie.....	32
6.1.3 Objekty zkoumání daktyloskopie.....	33
6.1.4 Způsoby zajišťování daktyloskopických stop	34
6.1.5 Prostředky pro zviditelnění	35
6.1.6 Daktyloskopické sbírky.....	36

6.1.7	Daktyloskopování osob.....	36
6.2	Portrétní identifikace	37
6.2.1	Popisované znaky osob	37
6.2.2	Druhy popisů osob	38
6.2.3	Metody popisu.....	38
6.3	Kriminalistická biologie	39
6.3.1	Dělení biologického materiálu	40
6.3.2	Zajišťování biologického materiálu	41
7	Praktická část	43
7.1	Dotazníkové šetření	43
7.2	Hypotézy	44
7.3	Vyhodnocení dotazníku.....	45
7.4	Diskuze	56
8	Závěr	59
	Seznam použitých zdrojů	61
	Seznam grafů.....	63
	Seznam obrázků	64
	Přílohy	65

Úvod

Od samého počátku lidstva se ve společnosti vyskytuje kriminalita. Kriminalita nebo trestná činnost se ve společnosti vyskytovala v několika podobách, jednalo se například o majetkovou trestnou činnost, násilnou trestnou činnost nebo hospodářskou trestnou činnost. To vedlo ke vzniku několika kriminalistických metod, které dokázaly identifikovat nebo ustanovit pachatele předmětné trestné činnosti. Kriminalistické metody vedoucí k identifikaci osob se v rámci staletí vyvíjely, ale k největšímu rozkvětu došlo na přelomu devatenáctého a dvacátého století, čemuž napomohla obrozenecká nálada a hlavně samotný rozvoj veškerých věd.

Tato bakalářská práce je zaměřena na znalosti vybraných kriminalistických metod identifikace osob, přičemž byly vybrány kriminalistické metody daktyloskopie, biologie a portrétní identifikace, které jsou v současné praxi nejvíce užívané a nejvíce užívané byly i z historického hlediska. Práce je cílená zejména na základní útvary v rámci Územního odboru Litoměřice.

Teoretická část obsahuje základní přehled kriminalistických metod identifikace osob, které jsou důležité pro obor kriminalistiky. Kriminalistika obsahuje širokou škálu metod, přičemž práce se zaměřuje na daktyloskopii, portrétní identifikaci a kriminalistickou biologii. V bakalářské práci se dále nachází témata, která jsou s kriminalistickými metodami blízko spjaté, přičemž se jedná o kriminalistickou identifikaci, kriminalistickou stopu, kriminalistickou techniku a informační systém FODAGEN. Zejména jsou důležité kriminalistické stopy, poněvadž kdyby jich nebylo, tak by kriminalistické metody neměly nic ke zkoumání a vyhodnocování. V praktické části bakalářské práce je zkoumána znalost vybraných kriminalistických metod identifikace osob, a to formou dotazníku, který je určen příslušníkům Policie České republiky na základních útvarech, Územního odboru Litoměřice. Samotné dotazníkové šetření má za úkol zjistit, jak jsou policisté na základních útvarech znalostně vybavení na téma vybrané metody kriminalistické identifikace osob, s čímž se setkávají v rámci služby prakticky pořád a zda jsou schopni teoretické znalosti aplikovat v přímém výkonu služby.

V případě negativního výsledku a prokázání minimálních znalostí ze strany policistů ze základních útvarů v rámci Územního odboru Litoměřice, pak bude bakalářská práce obsahovat návrh na zvýšení informovanosti o jednotlivých metodách využitelných při plnění služebních povinností policistů na základních útvarech.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjištění informovanosti policistů o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob na základních útvarech v rámci Územního odboru PČR Litoměřice a případně návrh na zvýšení informovanosti o jednotlivých metodách využitelných při plnění služebních povinností policistů na základních útvarech. Vedlejším cílem je představení základní teorie vybraných kriminalistických metod identifikace osob. Práce se skládá ze sedmi kapitol, přičemž v první z nich, budou vytyčeny cíle práce a základní metodika, které budou při její tvorbě využity. Ve druhé kapitole je prezentována kriminalistická identifikace a pojmů s ní související. Jedná se o samotný pojem a východiska kriminalistické identifikace, cíl kriminalistické identifikace, objekty kriminalistické identifikace, druhy kriminalistické identifikace, nedovršená identifikace a neidentifikační metoda. Třetí kapitola obsahuje pojem, podstatu, hodnoty a dělení kriminalistických stop. Čtvrtá a pátá kapitola zahrnuje pojem kriminalistická technika, zajištění stop, dokumentace stop a informační systém FODAGEN. Samotná šestá kapitola se vyjadřuje ke kriminalistickým metodám, a to k daktyloskopii, portrétní identifikaci a kriminalistické biologii.

Hlavním zdrojem informací a dat pro zpracování bakalářské práce je dostupná rešerše z odborné literatury. Dále došlo ze strany autora k využití elektronických zdrojů a legislativních dokumentů.

V praktické empirické části bakalářské práce je využita kvantitativní výzkumná metoda dotazníkového šetření, jehož účelem je shromáždění a analýzy dostatečného množství validních dat. Šetření bude zaměřeno na policisty služebně zařazené na základních útvarech v rámci Územního odboru Litoměřice. Samotný dotazník je anonymní a skládá se z 15 otázek, přičemž jen 1 odpověď je správná. Dotazník byl zaslán respondentům, v tomto případě policistům na základních útvarech formou emailových adres, a to přes elektronický systém Policie české republiky, Územní odbor Litoměřice. Následně byly nashromážděné informace z dotazníku vyhodnoceny, čemuž předcházelo přenesení výsledků do grafů. Na samotný závěr byly jednotlivé odpovědi vyhodnoceny, přičemž součástí vyhodnocení je grafové znázornění, hypotézy a samotné dotazníkové otázky.

2 Kriminalistická identifikace

2.1 Pojem a teoretická východiska

Existuje několik verzí, jak vysvětlit pojem kriminalistická identifikace. Nejvíce výstižné je vysvětlení, že se jedná o poznávací metodu, která mezi sebou vzájemně porovnává stopu s objektem, po jehož působení stopa vznikla. Výsledkem uvedeného porovnání je ustanovení objektu, a to takovým způsobem, že nepochybně stopu vytvořil. Kriminalistickou identifikaci, lze aplikovat v několika formách, kdy se jedná o analýzu vlastností části rozděleného pevného celku (jednotlivé útržky papíru), zjištění dostatku individuálních znaků v jednom objektu (zviditelnění stop), porovnání znaků minimálně dvou objektů (porovnání nástrojů se stopou zajištěnou na místě činu). Do teoretického východiska patří učení o obecných principech. „*Základ kriminalistické identifikace tvoří učení o totožnosti, individuálnosti a relativní stálosti objektů identifikace*“¹. Pojem totožnost, lze definovat jako individualizovaný vztah mezi dvěma nebo více odrazy jednoho a téhož objektu. Principem individuálnosti objektu je, že každý objekt materiálního světa je individuální a neopakovatelný, což platí i u zdánlivě stejných objektů jako jsou například jednovaječná dvojčata, které nemají autentické obrazce papilárních linií. Princip individuálnosti objektu, lze rozdělit do dvou skupin podle vlastností, a to obecné vlastnosti a specifické vlastnosti. Některé vlastnosti objektů „*se vyskytují u celé skupiny stejnorodých objektů a nazývají se obecné (rodové, druhové, skupinové) znaky*“². Obecné vlastnosti dělené podle znaků:

- Skupinové - vlastnosti mají společné znaky jako celá skupina předmětů (obuv)
- Rodové - vlastnosti mají společné znaky jako rod předmětů (běžecká obuv)
- Druhové - vlastnosti mají společné znaky jako druh předmětů (obuv, zn. Adidas)

Specifické vlastnosti jsou v kriminalistice „*označovány jako individuální identifikační znaky nebo markanty, ty mají nahodilý charakter a jsou spojeny s procesem vzniku*

¹ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016, s. 196. ISBN 978-80-7380-589-0.

² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství C. H. Beck, 2001, s. 110. ISBN 80-7179-362-0.

*konkrétního objektu a jeho používáním*³. Specifické markanty vznikly během výroby objektu, opotřebením nebo poškozením.⁴

Principem relativní stálosti objektů je v oboru kriminalistiky velmi důležitým faktorem. Vzhledem k tomu, že všechny objekty a předměty podléhají změnám, čímž dochází k narušení až samotné ztrátě stability. Objekty, které mají stálejší vlastnosti, jsou v oboru kriminalistiky velmi cenné, protože vedou k individuální identifikaci, například papírní linie zůstávají nezměněny po celou dobu života.⁵

2.2 Cíl kriminalistické identifikace

Nejdůležitějším cílem kriminalistické identifikace je individuální identifikace objektu. Jinak řečeno „*primárním cílem kriminalistické identifikace je individualizace objektu. Chceme určit, že právě touto konkrétní pistolí, která ve věci figuruje jako předmět doličný, a žádnou jinou, byl spáchán trestný čin. Podaří-li se dospět k tomuto závěru, uskutečnila se individuální identifikace*“⁶. Kriminalistickým technikem je často na místě činu určena skupinová příslušnost objektu, čímž jde za pomoci vylučovací metody se zaměřit na určité vyhledávání objektů.⁷

2.3 Objekty kriminalistické identifikace

Objekty kriminalistické identifikace dělíme v obecné rovině na objekty ztotožňované a objekty ztotožňující. Ztotožňované nebo identifikované objekty souvisí s danou skutečností. Ztotožňující nebo identifikující objekty jsou stopy a srovnávací materiál. Ztotožňované objekty se podle druhu dělí na osoby, zvířata a věci. Identifikované objekty jsou rozlišovány na objekt prověřovaný a objekt zjišťovaný. Předpokladem u prověřovaného objektu je, že zajištěná nebo vyhledaná stopa byla

³ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*, Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 149. ISBN 80-86473-82-1.

⁴ VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 41-42.

⁵ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 151. ISBN 80-86473-82-1.

⁶ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství C. H. Beck, 2001, s. 110. ISBN 80-7179-362-0.

⁷ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016, s. 197. ISBN 978-80-7380-589-0.

vytvořena objektem, který má k dané události vztah. Zjišťovaný objekt souvisí s danou, konkrétní událostí.⁸

Ztotožňující objekty jsou takové objekty, které zobrazují vlastnosti ztotožňovaných objektů. Lze podle nich určit, jaký objekt stopu vytvořil, například osoba, zvíře nebo věc. Hlavním hlediskem ztotožňujících objektů jsou stopy, které lze zajišťovat in natura nebo formou kopií. Kopii se stopy zajišťují, pokud je nelze zajistit in natura a proto se vytvoří jejich kopie, což jsou například odlitky nebo fotografie. Srovnávací materiál nese informaci, která se vytváří uměle. Dále se srovnávací materiál dělí na uměle vzniklý a náhodně vzniklý. Uměle vzniklý materiál lze využít ve formě ad hoc, což jsou například kontrolní otisky osob nebo ve formě evidenčního materiálu. Forma evidenčního materiálu je evidována na příklad v informačních systémech policie a v budoucnu využít pro potřeby kriminalistické identifikace. Jak již vyplývá z názvu, tak náhodně vzniklý materiál vznikl náhodou a v trestním řízení je využíván sporadicky. Přesto je náhodně vzniklý materiál zajišťován k případné identifikaci.⁹

2.4 Druhy kriminalistické identifikace

Kriminalistická identifikace se skládá z několika druhů, přičemž se jedná o identifikaci podle subjektu, podle ztotožňovaných objektů, podle odborných znalostí a podle úrovně identifikace. Kriminalistická identifikace podle subjektu se dělí na dvě formy, kdy se jedná o formu znaleckou a rekogniční.¹⁰

Forma znalecká je prováděna znalcem v oboru a je zaměřena na materiální stopy. Po provedeném zkoumání je vypracováno odborné vyjádření nebo znalecký posudek. Rekogniční forma je naopak od znalecké prováděna laikem. V rekogniční formě je

⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 75-77. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁹ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016, s. 199. ISBN 978-80-7380-589-0.

¹⁰ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 155-156. ISBN 80-86473-82-1.

využito paměťových stop, které vedou provedenou formou k znovupoznání předmětného objektu. Laikem je v této formě často osoba v postavení svědka nebo poškozeného.¹¹

Druh kriminalistické identifikace podle ztotožňovaného objektu má formy:

- **Identifikace osob** – je využito několik kriminalistických metod například „ *podle vnějších znaků: popis osoby (úřední, laický), portrétní identifikace (fotokomparace, superprojekce), kostrových nálezů (antropologie), biologických vlastností, včetně profilu DNA (biologie a genetika), obrazců papilárních linií (daktyloskopie), ručního písma (písmoznalectví), hlasového projevu (audioexpertiza)*“¹²
- **Identifikace věcí** – opět využito několik kriminalistických metod například balistika
- **Identifikace zvířat** – podle vnějších znaků například skvrny na srsti¹³

U formy podle odborných znalostí je využito různých přírodních vědních oborů a technických oborů. V poslední řadě dělíme identifikace podle úrovně, kam se řadí formy dovršené a nedovršené identifikace.¹⁴

2.5 Nedovršená identifikace

Nedovršená identifikace je zkoumání, při kterém na zkoumaném objektu nebyl vytvořen nebo nalezen dostatek specifických znaků, které by vedly k individuální identifikaci. Nedovršenou identifikací získáváme pouze „*pouhé zjištění skupinové (rodové, druhové) příslušnosti objektu, např. druhu obuvi, ráže střelné zbraně apod., resp. Identifikace systému*“.¹⁵

¹¹ VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 44-45.

¹² HLAVÁČEK, J., PROTIVINSKÝ, M. a kolektiv. *Praktická kriminalistika*. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2006, s. 145.

¹³ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 156. ISBN 80-86473-82-1.

¹⁴ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016, s. 203. ISBN 978-80-7380-589-0.

¹⁵ HLAVÁČEK, J., PROTIVINSKÝ, M. a kolektiv. *Praktická kriminalistika*. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2006, s. 145.

2.6 Neidentifikační metoda

V kriminalistické oboru je neidentifikační metoda nazývána diagnostikou. U Diagnostiky je zkoumán jeden faktor, a to ztotožňující objekt na rozdíl od identifikace, kde jsou zkoumány dva faktory, kterými jsou ztotožňovaný objekt a ztotožňující objekt.¹⁶

¹⁶ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 204. ISBN 978-80-7380-589-0.

3 Kriminalistická stopa

3.1 Pojem kriminalistická stopa

Kriminalistické stopy vznikají v průběhu páčání trestné činnosti. Jinak řečeno jedná se o vzájemné působení pachatele a jím využitých nebo použitých prostředků na okolní prostředí a vědomí člověka. Rozdílem mezi stopou, což je každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka a kriminalistickou stopou je v příčinné nebo jiné souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí. Lze říct, že kriminalistická stopa „je každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která souvisí s vyšetřovanou událostí příčinně, místně, časově a obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci, přičemž je zjistitelná, zajistitelná a informačně využitelná dostupnými vědeckotechnickými a trestně procesními prostředky, metodami a postupy“¹⁷. Tímto způsobem vzniká odraz, který působí na materiální prostředí a vědomí člověka a je základem pro vznik materiálních stop a paměťových stop. Paměťovou stopou jsou informace zanechané ve smyslech lidí, kteří byli přítomni trestnímu jednání pachatele. Může se jednat přímo o oběť trestného činu, spolupachatele a nepřímo o svědka trestné činnosti. Kriminalistická stopa je nejdůležitějším jevem nebo prostředkem k ustanovení pachatele trestné činnosti, ale existují i negativní faktory, které působí na existenci stop. Mezi takové negativní faktory patří prostředí, v němž stopa vznikla, povětrnostní podmínky nebo vlivy, změny v době od vzniku do zajištění. Dále mezi negativní faktory působící na existenci stop jsou fyzikální vlivy a mechanické vlivy.¹⁸

3.2 Podstata a význam kriminalistických stop

Podstatou kriminalistických stop je vzájemné působení objektů na sebe, čímž dochází ke změnám, které nesou informaci o pachateli trestné činnosti nebo jiné poznatky vedoucí k objasnění události. Tento proces můžeme nazývat teorií odrazu. Materiální

¹⁷ STRAUS, J. Úvod do kriminalistiky. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 81. ISBN 80-86473-82-1.

¹⁸ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 103-107. ISBN 978-80-7380-589-0.

stopy a paměťové stopy mají v oblasti kriminalistiky neopomenutelný význam a nelze určit, které z nich mají větší význam z praktického hlediska.¹⁹

Některá kriminalistická metodiky při vyšetřování využívá více paměťových stop, jedná se zejména o metodiku vyšetřování vražd, loupeží a sexuálně motivovaných trestných činů. Materiální stopy jsou využívány zejména při metodice vyšetřování Krádeží.²⁰

Kriminalistické stopy podle významu lze rozdělit do jednotlivých skupin. Jedná se o kriminalistickotechnický význam, kriminalistickotaktický význam. Stopu, která je kriminalistickotechnicky významná, lze využít v oblasti kriminalistické identifikace a určit, jaký objekt stopu vytvořil, zda se jednalo o osobu, věc nebo zvíře. Kriminalistickotaktický význam podává poznatky nebo informace k osobám, které se zúčastnily nebo byly přítomny dané, předmětné události.²¹

V praxi se jedná například o příchodové trasy, odchodové trasy z místa činu, předmět zájmu nebo způsob provedení činu.

3.3 Hodnoty kriminalistických stop

Znamená, že vyhledané, zajištěné, zdokumentované a vyhodnocené stopy z míst kriminalisticky relevantních událostí nesou důležitou informaci, vedoucí k ustanovení pachatele předmětné události nebo kriminalistické identifikace. Stopu vysoké hodnoty, lze využít jako důkazní materiál. Kriminalistické stopy se dělí skupin, které mají taktickou hodnotu, technickou hodnotu a procesní hodnotu.

- **Taktická hodnota stopy** - dané stopy odpovídají na základní kriminalistické otázky, tj. kdo, co, kdy, kde, jak, čím, proč a nově se užívá otázka jaká škoda.

¹⁹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 54-56. ISBN 978-80-7380-535-7.

²⁰ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika – Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2015, s. 174-208. ISBN 978-80-7380-547-0.

²¹ STRAUS, J. *Úvod do kriminalistiky*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, s. 145-146. ISBN 80-86473-82-1.

- **Technická hodnota stopy** - stopa musí být zjistitelná, zajistitelná, uchovatelná pro potřeby trestního řízení a zejména upotřebitelná.
- **Procesní hodnota stopy** - „stopa má tuto hodnotu, pokud byla zjištěna, zajištěna a uchována v souladu s právními předpisy a má tak hodnotu důkazu. To znamená, že může být požitá jako kvalitní důkaz v trestním řízení“²². V praxi to znamená, že stopa musí mít pořadové číslo, řádně zadokumentována, odborně zajištěna a znalecky nebo odborně vyhodnocena.²³

3.4 Základní dělení kriminalistických stop

Stopy se dělí do několika skupin, a to kvůli kvalitnímu využití ve věci trestního řízení. Stopy se dělí podle prostředí, ve kterém vznikají, podle mechanismu vzniku, podle kriminalistických oborů, podle nesoucí informace a podle formy zobrazení znaků.

- **Podle prostředí ve kterém vznikají**
 - Paměťové stopy ve vědomí člověka - „v podstatě se jedná o smyslový stupeň poznání, které mezi jevovými a podstatným nerozlišuje, obě stránky fixuje v nerozčleněné podobě. Vjem jako ucelený obraz poznávaných předmětů, objektů či objektivní reality vzniká v mozku člověka integrací počitků v důsledku bezprostředního působení předmětů na smyslové orgány“²⁴. Jak vyplývá ze samotného názvu, tak paměťové stopy vznikají ve vědomí člověk, který byl přítomen kriminalisticky relevantní události. Člověk předmětnou událost vnímá svými smysly, sluchem, zrakem, čichem, hmatem, případně chutí.
 - Materiální stopy – jedná se o „stopy obsahující informaci o vlastnostech odraženého objektu mohou být statické nebo dynamické, plošné nebo objemové. Další dělení těchto stop zahrnuje tyto projevy – stopy

²² VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 45.

²³ VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 37-38.

²⁴ PORADA, V., STRAUS, J. *Kriminalistické stopy – Teorie, metodologie, praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012, s. 104. ISBN 978-80-7380-396-4.

navrstvení a odvrstvení, tj. otisky, stopy periferní, vtisky, rýhy, soustavy rýh (sešinutí), zhmoždění“²⁵.

- **Podle mechanismu vniku**, což znamená, že stopa vnikla vlivem nějakého procesu. Může se jednat o chemické vlivy, tepelné, hnilobné, pachové, věcné a vlivy exploze.
- **Podle kriminalistických oborů**, kam patří daktyloskopie, trasologie, pyrotechnika, defektoskopie, balistika, odorologie, mechanoskopie, genetika, biologie a soudní lékařství
- **Podle nesoucí informace**
 - Odrážející vnější strukturu – jedná se například o výšku, pohlaví osob
 - Odrážející vnitřní strukturu – jedná se například o krevní skupinu, složení látek
 - Odrážející funkční a dynamické vlastnosti – v těchto případech se jedná o chůzi nebo mimiku
 - Obsahující sdruženou informaci – jedná se o stopu, která byla vytvořena kombinací dvou nebo více výše uvedených forem
- **Podle formy zobrazení znaků**
 - Statické stopy – jejich vzájemným působením na sebe nedochází mezi nimi k pohybu
 - Dynamické stopy – opak statické stopy, kdy jejich vzájemným působením na sebe dojde mezi nimi k pohybu
 - Plošné stopy – lze u těchto stop změřit jejich délku a šířku
 - Plastické stopy – na rozdíl od plošné stopy, tak lze u plastické změřit i hloubku, která vzniká deformací na sebe působících předmětů. Jedná se například o páčení nebo otisk podrážky ve sněhu
 - Navrstvené – dojde k navrstvení hmoty na nějakou plochu, například podešev obuvi od bahna navrství bahno na podlahu v domě
 - Odvrstvené – dochází k odvrstvení hmoty z povrchu, například našlápnutí prachu z podlahy
 - Periferní – jedná se o obrys předmětu, například odcizený obraz ze stěny
 - Rýhy – jsou vytvořeny ostrým předmětem
 - Sešinuté – jedná se o soustavu rýh

²⁵ STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, s. 94. ISBN 80-86473-82-1.

- Zhmoždění – jedná se o deformaci, která vzniká opakovaným působením na stejném místě²⁶

²⁶ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 106-108. ISBN 978-80-7380-589-0.

4 Kriminalistická technika

4.1 Pojem kriminalistická technika

Jedná se o systém kriminalistiky, který je využíván z praktického hlediska. Kriminalistická technika se převážně zabývá materiálními stopami, přičemž mezi její zásady patří vyhledávání, zajišťování, dokumentace a zkoumání stop. Výjimku tvoří pouze tvorba portrétní identifikace. Při kriminalisticko-technické činnosti je využito několika prostředků, kdy se jedná o různá technická zařízení, postupy, materiály, způsoby a přístroje. Kriminalisticko-technická činnost je upravena v právním předpisu ZP PP č. 100/2001 ze dne 7. 12. 2001 (v platném znění). Kriminalistická technika využívá ke své činnosti několik kriminalistických metod:

- Obecné metody
- Speciální metody
- Specifické metody²⁷

Speciální metody, kterým dali základ převážně přírodovědné obory, jsou dále děleny na jiné technické metody, přičemž se může jednat o chemické, fyzikální zkoumání a optické zkoumání. Specifické metody jsou z praktického hlediska využívány nejvíce a jedná se o metody portrétní identifikace, zkoumání kriminalistické mechanoskopie, zkoumání kriminalistické trasologie, zkoumání kriminalistické odorologie, zkoumání kriminalistické biologie, zkoumání kriminalistické daktyloskopie, zkoumání kriminalistické balistiky, zkoumání ručního písma, zkoumání kriminalistické defektoskopie, zkoumání kriminalistických mikrostop, zkoumání kriminalistické chemie, zkoumání hlasu a zvuků, zkoumání kriminalistické grafiky, zkoumání psacích strojů, zkoumání kriminalistické metalografie a zkoumání kriminalistické pyrotechniky.²⁸

Kriminalistickými metodami se zabývá několik kriminalisticko-technických pracovišť v rámci Policie České republiky, kdy se jedná o následující:

²⁷ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 63- 66. ISBN 978-80-7380-490-9.

²⁸ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika - 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2012, s. 9. ISBN 978-80-7380-409-1.

- Kriminalistický ústav Praha (KÚP)
- Pyrotechnická služba
- Odbor kriminalistické techniky a expertíz (OKTE)
- Oddělení kriminalistické techniky na jednotlivých okresních ředitelstvích a obvodních ředitelstvích²⁹

Kriminalistický ústav Praha (KÚP) je útvar s celostátní působností, který je zaměřen na vysoce znaleckou, expertízní činnost. Kriminalistický ústav Praha se nachází na pomyslném vrcholu pyramidy a zastává nejvyššího významu v rámci kriminalisticko-technických pracovišť. Do činnosti Kriminalistického ústavu Praha patří hned několik důležitých úkolů. Jedná se o znaleckou činnost v oborech chemie, písmoznalectví, elektrotechnika a strojírenství. Eviduje celostátní kriminalisticko-technické evidence, sbírky a statistiky. Řídí a vytváří nové metodické postupy v rámci kriminalistické techniky a v neposlední řadě spolupracuje s ENFSI, což jsou zahraniční instituce, zabývající se forenzní kriminalistikou.³⁰

Pyrotechnická služba se specializuje či zabývá pouze kriminalistickým oborem pyrotechniky. Jinak řečeno *„Pyrotechnická služba je výkonným útvarem Policie České republiky s celorepublikovou působností, který je gesčním pracovištěm pro oblast pyrotechnických činností vykonávaných policejními pyrotechniky. Mezi pyrotechnické činnosti patří zejména odborné úkony spojené s používáním, vyhledáváním, shromažďováním, prověřováním, zneškodňováním, manipulací a přepravou munice, výbušnin, pyrotechnických výrobků, podezřelých předmětů a nástražných výbušných systémů. V rámci své činnosti plní Pyrotechnická služba také úkoly spojené s metodickým řízením a profesním vzděláváním všech policejních pyrotechniků a ostatních příslušníků Policie České republiky a pracovníků vybraných organizací veřejné správy, analytickou a legislativní činností, řešením problematiky technických a ochranných prostředků a technickým rozvojem zaměřeným na aplikaci poznatků vědy a techniky v praktickém výkonu pyrotechnických činností. Nedílnou součástí výkonu činnosti Pyrotechnické služby je spolupráce s Integrovaným záchranným systémem a preventivní činnost. Toto vysoce specializované pracoviště si získává uznání nejen v rámci Policie České republiky, ale i u zahraničních složek zabývajících se pyrotechnickou problematikou. Zástupci*

²⁹ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 52-55. ISBN 978-80-7380-095-6.

³⁰ VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 61.

*Pyrotechnické služby se pravidelně setkávají se svými kolegy zejména v rámci seminářů organizovaných Europolem, v rámci kterého působí mezinárodní síť pyrotechnických pracovišť“.*³¹

Odbor kriminalistické techniky a expertíz se zabývá znaleckou činností a zpracováním odborných vyjádření z kriminalistiky. Znalecká činnost a odborná vyjádření jsou určena pro orgán činný v trestním řízení. Tento odbor zaštiťuje metodické postupy pro kriminalistické techniky v rámci okresních ředitelství a obvodních ředitelství. Dále mezi činnost pracovníků Odborů kriminalistické techniky a expertíz spadají výjezdy na místa činu, když byl spáchán zvláště závažný zločin, kde vykonávají funkci kriminalistického technika nebo funkci konzultanta.³²

Oddělení kriminalistické techniky na jednotlivých okresních ředitelstvích a obvodních ředitelstvích fungují na směnný provoz. Kriminalistický technik je součástí výjezdové skupiny, ale jeho výjezdy jsou takřka nepřetržité, vzhledem povolávání kriminalistického technika na místa činu jednotlivými obvodními odděleními a místními odděleními. Hlavní činností technika je zajišťování a zviditelňování kriminalistických stop v souvislosti s relevantní kriminalistickou událostí.

³¹POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Pyrotechnická služba* [online]. © 2023 Policie ČR. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/pyrotechnicka-sluzba-policie-ceske-republiky-906180.aspx>>.

³²VICHLÉNDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 61-62.

4.2 Zajištění stop

Základem pro správné zajištění stop je začínat se stopami, které podléhají zkáze, a je u nich nebezpečí kontaminace. Jedná se o stopy biologické, daktyloskopické, trasologické, mikroskopické a pachové. Během zajišťování stop, dodržuje kriminalistický technik nebo pomocný kriminalistický technik určité postupy, kterými jsou dodržování čistoty, použití ochranných pomůcek. Do ochranných pomůcek se zahrnuje ochranný oblek, jednorázové, gumové rukavice, ochranné obaly, sklenice a roušky. Zejména musí být zmíněn papírový, ochranný obal, který je využíván při zajišťování biologických stop. Papírový ochranný obal je prodyšný na rozdíl od plastového a tím se zamezuje hnilobným cyklům u biologických stop. Transport stop na Odbor kriminalistické technik a expertíz nebo Kriminalistický ústav Praha je prováděn převážně kurýrem, ale v některých případech i osobně. Stopy lze zajišťovat několika způsoby, jedná se o:

- Zajištění in natura
- Zajištění odlitím
- Zajištění stěrem
- Zajištěním na fólii
- Zajištění fotograficky
- Zajištění seškrábnutím
- Zajištění odebráním vzorku³³

Zajištění in natura probíhá, takže je celý předmět zajištěn a odeslán na zkoumání na Odbor kriminalistické techniky a expertíz nebo Kriminalistický ústav Praha. Zajištění odlitím bylo využíváno u zajišťování trasologických stop, ale v současné době je tento způsob nejvíce využíván u zajišťování mechanoskopických stop, a to za pomoci látky na bázi rychle tvrdnoucího akrylátu. Zajištění stop formou stěru je nejčastěji využíváno u zajištění biologických stop. Zajištění na fólii a fotografické je nejčastěji využíváno během zajišťování trasologických a daktyloskopických stop. Zajištění seškrábnutím, lze využít

³³ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 89-101. ISBN 80-86898-36-9.

u majetkových trestných činů. Při seškrábnutí je zapotřebí zajistit vzorek, na kterém se nenachází stopa, což lze posoudit jako kontrolní vzorek.³⁴

Obrázek č. 1 - kufr kriminalistického technika

Zdroj: Vlastní zpracování

4.3 Dokumentace stop

Ke správnému zadokumentování stop existují postupy, které se dělí na povinné formy a nepovinné formy. „Aby se stopa stala důkazem pro soud, musí být nejdříve vyhledána, zajištěna, zadokumentována a následně vyhodnocena“³⁵. Mezi povinné formy při dokumentaci stop patří:

- Fotografická dokumentace

³⁴ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 101-104. ISBN 80-86898-36-9.

³⁵ VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 225.

- Protokol o ohledání místa činu
- Náčrtek nebo plánec

Mezi nepovinné formy patří například:

- Videozáznam
- Audiozáznam³⁶

Fotografická dokumentace obsahuje fotografie z místa činu, kdy se jedná o celkovou fotografii, polodetailní fotografii, detailní fotografie a fotografie zajištěných stop. Účelem fotografické dokumentace je zlepšení orientace během vyšetřování trestné činnosti a hlavně má důkazní hodnotu společně s protokolem o ohledání místa činu „*je v trestním procesu jedním z nejvýznamnějších důkazních prostředků*“.³⁷

Protokol o ohledání místa činu se skládá ze tří částí. Jedná se o část úvodní, popisnou a závěrečnou. Část první popisuje základní údaje o místě, podmínkách, času, které panovaly během ohledání a dále informace o zúčastněných osobách na tomto úkonu. Popisná část obsahuje detailní popis místa během ohledání a zároveň popisuje samotný úkon ohledání místa činu. Závěrečná část popisuje nebo podává informace o zajištěných stopách a výsledcích při nasazení například služebního psůvoda. Dále závěrečná část popisu jaké úkony nebo formy dokumentace byly na místě provedeny. Samotné ohledání je důležitý proces, který se skládá z několika metod.³⁸

*„Mezi metody využívané při ohledání patří především pozorování jako základní metoda ohledání, která je doplňována dalšími metodami, jakými jsou měření a vypočítávání, popisování, srovnávání, experimentování, modelování a způsoby logického myšlení, které především reprezentují analýza, syntéza, analogie a jiné“*³⁹.

1. Náčrtek - *„je rukou nakreslený přibližný obraz místa události, který zobrazuje jeho horizontální průmět. Zachyceny jsou jen informace, které mají souvislost s účelem, pro který provádíme topografickou dokumentaci. Nelze předurčit, jaké informace jsou podstatné a jaké ne a ani výběr záznamu těchto informací nelze pevně stanovit. Rozhodují okolnosti případu a subjektu, který náčrtek zhotovuje.*

³⁶ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 62-63. ISBN 80-86898-36-9.

³⁷ NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION s.r.o., 2004, s. 126. ISBN 80-7317-036-1.

³⁸ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 64-69. ISBN 80-86898-36-9.

³⁹ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 305. ISBN 978-80-7380-490-9

Náčrtek se zpracovává v průběhu ohledání místa činu. Situace, věci a stopy se do něj zaznamenávají, tak aby byly shodné s protokolem o ohledání“⁴⁰.

Plánek - „je přesné znázornění místa ohledání a jeho okolí, které má vztah k objasňované trestní věci. Obsahuje místa nalezení stop a věci, zaznamenávání polohy obětí, lze v něm vyznačit i trasu příchodu pachatele apod. Jeho výsledný rozměr není stanoven, vychází se z potřebné přehlednosti a informační hodnoty, kterou má poskytovat. Plánek se pořizuje podle náčrtku, avšak k jeho provedení se používají nejrůznější kancelářské a měřičské prostředky a při jeho rýsování se používají principy technického kreslení“⁴¹.

⁴⁰ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 73. ISBN 80-86898-36-9

⁴¹ HLAVÁČEK, J., PROTIVINSKÝ, M. a kolektiv. *Praktická kriminalistika*. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2006, s. 18.

5 Fodagen

FODAGEN neboli evidence osob a mezinárodních osob, k nimž policie uchovává popis osoby a kriminalistické fotografie, daktyloskopické otisky nebo profil DNA je informační systém Policie České republiky s celostátní působností. Jedná se o „počítačově vedený systém určený k pořizování, uchovávání a využívání záznamů o identifikačních úkonech realizovaných kriminalistickými techniky u osob v souvislosti s trestním řízením“⁴². Obsahem informačního systému FODAGEN jsou popisy osob, fotografování osob, snímání otisků prstů na daktyloskopickou kartu a odběr bukálních stěrů, které jsou zasílané do Národní databáze DNA. Zmíněné identifikační úkony osob se provádí zejména u pachatelů trestné činnosti, ale i u osob neznámé totožnosti, mrtvol neznámé totožnosti a také u domácích osob.⁴³

„Legálnost provádění těchto úkonů se výrazně zlepšila po přijetí tzv. euronovely zák. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR a zejm. pak po schválení zák. č. 321/2006 Sb., (červen 2006). Zpracování osobních údajů v systému FODAGEN upravuje právní předpis“⁴⁴

Jednou z funkcí informačního systému FODAGEN je vkládání a uchování informací o provedených identifikačních úkonech. Samotné vkládání do informačního systému FODAGEN provádí kriminalistických technik, který provádí i samotné identifikační úkony. Při odebrání kontrolních otisků prstů na daktyloskopickou kartu, lze využít pomocného technika. Pomocný technik je proškolený policista, kteří jsou zařazeni na jednotlivých obvodních a místních odděleních. Další funkcí je přehled o pohybu daktyloskopických karet a bukálních stěrů. Z informačního systému FODAGEN, lze za pomoci analytického dotazu vytěžovat informace k pachatelům trestné činnosti. Důležitou funkcí informačního systému FODAGEN je, že umožňuje vstupy do dalších informačních systému ve správě Policie České republiky, kdy se jedná o následující:

- CODIS - Combined DNA Index System je jedním z nejmladších informační systém do kterého se vkládají vzorky DNA

⁴² STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 277. ISBN 978-80-7380-095-6

⁴³ CHMELÍK, J. a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, s. 201-202. ISBN 80-86898-36-9.

⁴⁴ HLAVÁČEK, J., PROTIVINSKÝ, M. a kolektiv. *Praktická kriminalistika*. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2006, s. 150.

- AFIS BIS - dříve se systém nazýval AFIS 2000, ale od roku 2010 je užíván název AFIS BIS. Jedná se o evidenci daktyloskopických karet, která je využívána zejména k porovnání zajištěných daktyloskopických stop na místech činu v odborných vyjádřeních.
- TRASIS - jedná se o evidenci trasologických stop, obuvi a vzorů podešví, která obsahuje fotografie obuvi a skeny trasologických stop a vzorů podešví. Jinými slovy řečeno „ sbírka trasologických stop obsahuje trasologické stopy z míst neobjasněných trestných činů a je vedena na krajské úrovni (OKTE Správ krajů Policie ČR). Využívá se zejména pro identifikaci stop obuvi, která stopu vytvořila, případně i pro identifikaci dalších vhodných objektů “⁴⁵.
- MECHOS - evidence mechanoskopických stop, která konkrétně obsahuje stopy po nástrojích a úlomky nebo části poškozených předmětů
- HEMOS - sbírka vzorků krve
- IDENTIS - evidence kosterních nálezů⁴⁶

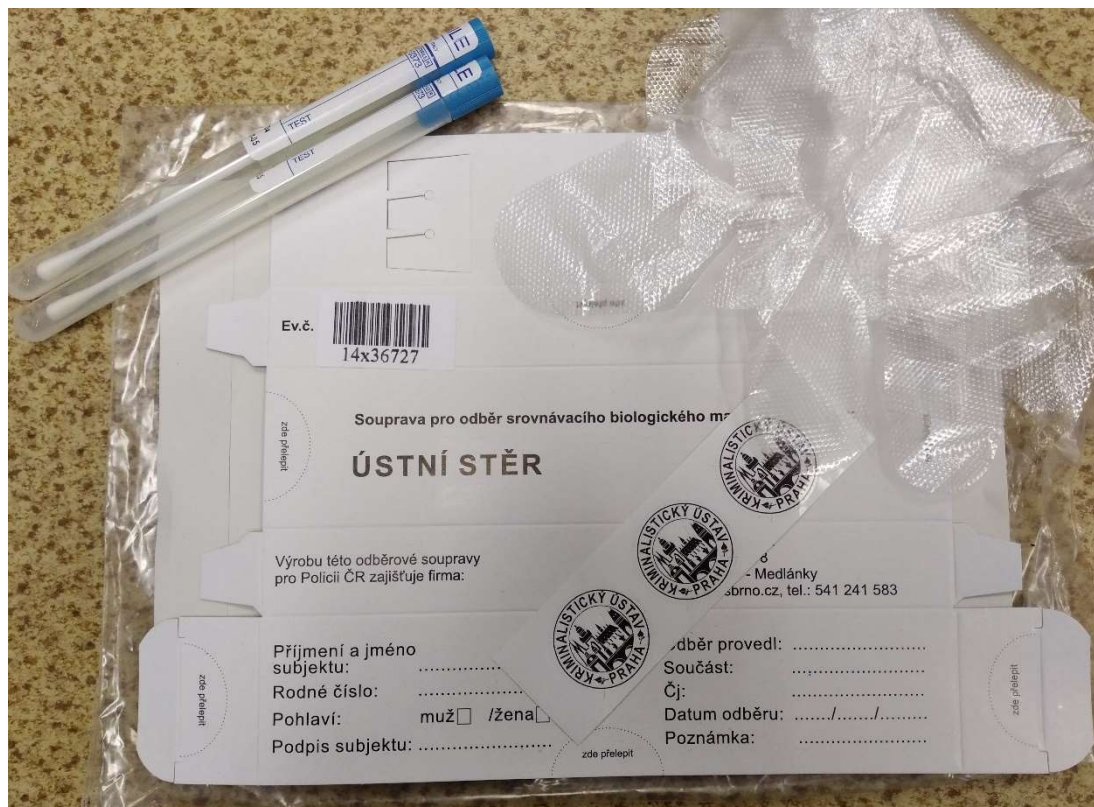
Obsahem informačního systému FODAGEN je evidence osob, kde jsou k jednotlivým osobám uvedeny osobní údaje včetně přezdivek a samotná evidence identifikačních úkonů. Obsahem evidence identifikačních úkonů je třídičná kriminalistická fotografie, popis osoby, záznam o pořízení daktyloskopických otisků a záznam o odebrání biologického materiálu za účelem ustanovení profilu DNA. K popisu osoby napomáhají jednotlivé kolonky, které obsahují seznam nabídek nebo obrázků. Tato pomůcka vede k výsledku, který nejvíce odpovídá skutečnosti. K třídičné kriminalistické fotografii ještě patří fotografie celé postavy a fotografie markantů, zvláštních znamení a tetování. Fotografie zvláštních znamení na intimních místech těla provádí pracovník stejného pohlaví jako je osoba, která se podrobuje identifikačním úkonům. Fotografie se v digitální podobě ukládají do systému ve formátu jpg., který podporuje následnou práci nebo činnost s fotografiemi do budoucna. Daktyloskopické otisky se snímají na tiskopis MV č. skl. 501, který obsahuje kolonky na prsty, prsty s částmi dlaní a celé dlaně. Snímání otisků prstů se provádí ve dvou vyhotoveních. Odběr bukalního stěru se provádí za pomoci speciálních souprav SOBIMA, přičemž každá ze souprav obsahuje kód, který vložen do informačního systému FODAGEN. Zajištěný profil je zasílán na

⁴⁵ NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION s.r.o., 2004, s. 88. ISBN 80-7317-036-1

⁴⁶ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s.279-281. ISBN 978-80-7380-095-6.

Kriminalistický ústav v Praze, kde je vložen do Národní databáze DNA. Pokud je zajištěný profil již jednou vložen do Národní databáze DNA, tak nový se již neodebírá.⁴⁷

Obrázek č. 2- Souprava pro odběr bukálních stěrů

Zdroj: Vlastní zpracování

Informační systém FODAGEN umožňuje podat informace o v minulosti provedených identifikačních úkonech, čemuž předchází samotné vkládání dat do systému. Dále zlepšuje kvalitu operativně pátrací činnosti, zlehčuje práci kriminalistickým technikům, umožňuje lepší přenos informací a umožňuje přehled o pohybu daktyloskopických karet a bukálních stěrů zasílaných na Kriminalistický ústav v Praze.⁴⁸

O provedení a zavedení identifikačních úkonů do informačního systému FODAGEN žádá policejní orgán, a to podle platného předpisu, kde označuje jednotlivé úkony, které mají být s osobou provedeny. V průběhu provádění identifikačního úkonu zajišťuje policejní orgán střežení osoby, která se podrobuje identifikačním úkonům a v případě nesouhlasu s provedením identifikačního úkonu se přistupuje k zákonné možnosti

⁴⁷ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008, s. 277-278. ISBN 978-80-7380-095-6.

⁴⁸ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 417. ISBN 978-80-7380-589-0.

vymahatelnosti. Ustanovení zákonné možnosti vymahatelnosti jsou uvedeny v zákoně o policii číslo 273/2008 Sb. Konkrétně se jedná o ustanovení § 65 odst. 2 „Nelze-li úkon podle odstavce 1 pro odpor osoby provést, je policista po předchozí marné výzvě oprávněn tento odpor překonat. Způsob překonání odporu musí být přiměřený intenzitě odporu. Překonat odpor osoby nelze, jde-li o odběr krve nebo jiný obdobný úkon spojený se zásahem do tělesné integrity“⁴⁹.

Obrázek č. 3- křeslo ve fotoateliéru kriminalistického technika

Zdroj: Vlastní zpracování

⁴⁹ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, Praha 2016, Ministerstvo vnitra ČR.

6 Kriminalistické metody

6.1 Daktyloskopie

6.1.1 Pojem daktyloskopie

Jedná se o kriminalistickou metodu, která studuje papilární linie prstů, dlaní a chodidel. „*Daktyloskopie je obor kriminalistické techniky, který zkoumá obrazce papilárních linií na vnitřní straně posledních článků prstů rukou, a na dalších člancích prstů rukou, na dlaních a prstech nohou a chodidlech z hlediska zákonitosti jejich vzniku, vyhledávání, zajišťování a zkoumání s cílem identifikovat osobu, která otisky vytvořila*“⁵⁰. Papilární linie je tvořena různými obrazci, které se vzájemně spojují, kříží, rozvětvují a přerušují. Na obrazcích papilárních linií se nachází odlišné znaky, které jsou v praxi nazývané markanty. Odlišnost markantů a odlišnost poloh markantů způsobuje jedinečné obrazce, zajišťující individualitu daktyloskopie.⁵¹

6.1.2 Základní principy daktyloskopie

Mezi základní principy daktyloskopie patří zejména individuálnost, relativní neměnnost a relativní neodstranitelnost.

- Individuálnost - na světě neexistují lidé, kteří by měli shodné otisky prstů. Tento úkaz je podložen statistickými výpočty a dalšími matematickými vědními obory.
- Relativní neměnnost - význam tohoto pojmu je, že papilární linie se po celý život člověka relativně nemění. V průběhu života člověka dochází pouze k zvětšování obrazců papilárních linií v rámci dospívání nebo zhrubnutí, což může být reakce na řemeslné zaměstnání. Relativní neměnnost může být ještě narušena nějakými

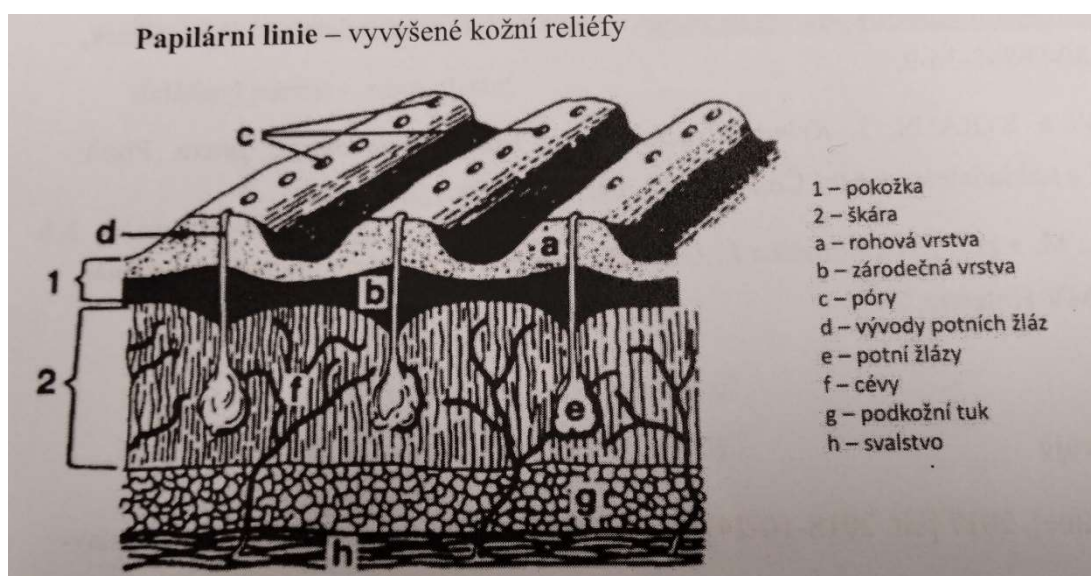
⁵⁰ STRAUS, J., PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistická daktyloskopie*. Policejní akademie České republiky, 2005, s. 49. ISBN 80-7251-192-0

⁵¹ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 102. ISBN 978-80-7380-535-7.

zdravotní úrazy, kdy dojde ke vzniku jizev nebo vrásek. Těmito způsoby může dojít ke změně vzhledu obrazu papilárních linií, ale ostatní položky jsou neměnné.

- Relativní neodstranitelnost - odstranit papilární linie je takřka nemožné až do doby, kdy budou papilární linie odstraněny i se zárodečnou vrstvou kůže. Pokud nejsou papilární linie odstraněny i se zárodečnou vrstvou kůže, tak dochází k její obnově, dorůstání, hojení, přičemž jsou obnoveny původní obrazce papilárních linií.⁵²

Obrázek č. 4- Struktura kůže

Zdroj: STRAUS, Jiří; PORADA, Viktor; a kolektiv, *Kriminalistická daktyloskopie*, Praha: Vydavatelství Policejní akademie ČR, 2005, 285 s. ISBN 80-7251-192-0, s. 53.

6.1.3 Objekty zkoumání daktyloskopie

Mezi objekty zkoumání daktyloskopie patří zkoumání papilárních linií ze stop, které jsou zajištěny na místech činu nebo při jiných relevantních událostech. „V tuzemské kriminalistické praxi se nejčastěji vyskytují daktyloskopické stopy vytvořené posledními články prstů na ruce, zbylými články prstů na ruce a dlaněmi. Zanedbatelný je výskyt stop chodidel a prstů na nohou“⁵³. Zajištěné stopy jsou pak porovnány s otisky pachatelů

⁵² KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 103. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁵³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství C. H. Beck, 2001, s. 131. ISBN 80-7179-362-0.

anebo s kontrolními otisky domácích osob. Otisky pachatelů trestné činnosti jsou snímány na daktyloskopickou kartu na rozdíl domácích osob, které se snímají na čistý papír. Kontrolní otisky domácích osob jsou v evidenci uchovány rok a následně jsou skartovány. Daktyloskopické karty jsou uchovávány v systémech Policie České republiky a porovnávány s daktyloskopickými stopami za pomoci systému AFIS BIS.⁵⁴

6.1.4 Způsoby zajišťování daktyloskopických stop

Mezi nejběžnější způsob zajišťování daktyloskopických stop patří zajištění na daktyloskopickou fólii. Dalšími způsoby, jak zajistit daktyloskopickou stopu jsou in natura, fotograficky nebo odléváním.⁵⁵

Nejběžnějším způsobem zajištění daktyloskopické stopy je na fólii. Na místě činu jsou ohledávány předměty, se kterými pachatel manipuloval a na těchto předmětech je za pomoci prášků zviditelňována daktyloskopický otisk nebo stopa.

Daktyloskopických prášku je nespočetné množství, ale mezi nejběžněji a nejčastěji používané patří argenterát. Prášek nazývaný argenterát je složen z jemně namletého hliníku, který se za pomoci štětce nanáší na předmětné místo a zviditelňuje papilární linie otisků. Takto zviditelněný otisk je sejmut na kontrastní fólii k prášku, která je složena z pružné želatiny nanesenou na podložku. Želatina je překryta průhlednou fólií, která je odnímatelná a plní své ochranné funkce.⁵⁶

⁵⁴ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 296-297. ISBN 978-80-7380-589-0.

⁵⁵ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 107. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁵⁶ STRAUS, J., PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistická daktyloskopie*. Policejní akademie České republiky, 2005, s. 161-163. ISBN 80-7251-192-0.

Obrázek č. 5- Souprava na odběr papilárních linií z chodidel

Zdroj: Vlastní zpracování

6.1.5 Prostředky pro zviditelnění

Jak je již uvedeno, tak mezi nejčastěji a nejběžněji užívané daktyloskopické prášky patří argentorát, ale nejedná se o jediný takový materiál. Dalšími materiály jsou například grafit, saze a jiné kovové prášky, které vyobrazují daktyloskopické stopy na papíru. Nelze opomenout tkanol, který se užívá na vyobrazení daktyloskopických stop na látkách. Dále jsou užívány také fluorescenční prášky.⁵⁷

Vše uvedené jsou fyzikální metody pro zviditelňování stop, ale ještě existují metody fyzikálně – chemické „ jsou založeny na ulpívání chemických sloučenin v místech, kde se nachází daktyloskopická stopa“⁵⁸, kam patří zviditelňování za pomoci jodových par a kyanoakrylátových par. Jodové páry jsou užívány na zviditelnění stop na papíru, kde jód reaguje s tuky, přičemž dochází k chemické reakci. Při chemické reakci vzniká teplo a sním i jodové páry, které vyobrazují daktyloskopickou stopu. Metodu

⁵⁷ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 105-106. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁵⁸ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika - 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2012, s. 49. ISBN 978-80-7380-409-1

kyanoakrylátovou lze využít opět na zviditelnění stop na papíru, ale i na kovech a fóliích, přičemž tuto metodu lze využít i při terénním zajišťování stop.⁵⁹

6.1.6 Daktyloskopické sbírky

Mezi daktyloskopické sbírky patří Ústřední daktyloskopická sbírka a Krajské daktyloskopické sbírky, přičemž obsahují sbírky otisků prstů, dlaní osob a sbírky stop z neobjasněných případů, ale i sbírku z objasněných případů. Ústřední daktyloskopická sbírka se nachází na Kriminologickém ústavě v Praze a jsou zde uchovávány všechny daktyloskopické otisky osob, které byly provedeny na území České republiky. Do sbírky jsou také zasílané daktyloskopické otisky od Interpolu. Krajské daktyloskopické sbírky jsou evidovány na Odborech kriminalistické techniky a expertíz. Jsou zde zálohované daktyloskopické otisky osob, které byly vytvořeny policejním orgánem v rámci krajů.⁶⁰

Uvedené sbírky jsou evidovány v systému AFIS BIS, který umožňuje a usnadňuje práci při vyhodnocení daktyloskopických stop a vzájemným porovnávání.

6.1.7 Daktyloskopování osob

Daktyloskopování osob se dělí na daktyloskopování pachatelů trestné činnosti, kontrolní otisky a otisky domácích osob. „*Podstatně se o praktické využití daktyloskopie zasloužil Juan Vucetich, který v Argentině cíleně snímal otisky obrazců papírných linií obviněným osobám, a tak poprvé využíval daktyloskopii v boji se zločinem*“⁶¹. Otisky prstů pachatelů trestné činnosti se zajišťují na daktyloskopické karty na rozdíl od domácích osob a kontrolních otisků, které se zajišťují na prázdný papír. Obsahem daktyloskopické karty jsou otisky na vnitřní straně posledních článků prstů, otisky dlaní,

⁵⁹ STRAUS, J., PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistická daktyloskopie*. Policejní akademie České republiky, 2005, s. 177-179. ISBN 80-7251-192-0.

⁶⁰ STRAUS, J., PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistická daktyloskopie*. Policejní akademie České republiky, 2005, s. 264-266. ISBN 80-7251-192-0.

⁶¹ VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 68.

otisky palců a sestava čtyř prstů na obou rukách. K odebrání otisků prstů dochází za pomoci daktyloskopické černě, která se za pomoci válečku v tenké vrstvě nanáší na pokožku s papilárními liniemi nebo na podložku k tomuto účelu určenou, kam se následně vtiskává pokožka s papilárními liniemi a následně přenáší do daktyloskopické karty nebo papír.⁶²

6.2 Portrétní identifikace

„Portrétní identifikace je vědní obor kriminalistické techniky zabývající se zkoumáním zákonitostí vnějších znaků osoby a rozpracováním metod a prostředků na zjišťování totožnosti osob podle jejich vnějších znaků pro potřeby kriminalisticko–bezpečnostní praxe“⁶³. Portrétní identifikace využívá kriminalistické antropologické expertízy, úkonu rekognice, jako zvláštního způsobu dokazování anebo popisu osoby, vytvoření fotoalba nebo portrétu.⁶⁴

6.2.1 Popisované znaky osob

Mezi vnější znaky portrétní identifikace patří.

- **Statické neboli anatomické** - jedná se o znaky jednotlivých částí těla a obličeje, které jsou dány jejich stavbou
- **Dynamické** - tento znak vyhodnocuje pohyby osob např. držení těla, způsob chůze, gestikulace
- **Zvláštní znaky** - mezi zvláštní znaky jsou řazeny tetování, piercingy, zdravotní indispozice, mateřská znaménka

⁶² STRAUS, J., PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistická daktyloskopie*. Policejní akademie České republiky, 2005, s. 110-121. ISBN 80-7251-192-0.

⁶³ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 114. ISBN 978-80-7380-535-7

⁶⁴ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika - 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2012, s. 56-57. ISBN 978-80-7380-409-1.

Statické znaky jsou dále děleny na metrické znaky a morfologické znaky. K metrickým znakům je řazena tělesná výška, hmotnost, rozměry hlavy. Morfologické znaky zahrnují jednotlivé tvary nosů, obličeje nebo hlavy.⁶⁵

6.2.2 Druhy popisů osob

Popisy osob se dělí do jednotlivých druhů, kdy jedná o laický popis a úřední popis. Laický popis je zpracováván prostřednictvím výpovědi poškozeného nebo svědka, kdežto úřední popis zpracovává policista nebo kriminalistický technik s popisovanou osobou, podezřelým nebo obviněným.

Laický popis - jedná se o popis, který je dokumentován ve výpovědi svědka, poškozeného nebo oběti trestné činu. Laický popis je třeba zadokumentovat v co nejkratší době, aby došlo k zamezení negativních vlivů, způsobených časovou prodlevou ve vědomí člověka. Snahou policisty je přiblížit laický popis co nejvíce k úřednímu popisu.

Úřední popis - popis provádí kriminalistický technik, který bezprostředně pozoruje popisovanou osobu. K takovému popisu dochází ve specializované místnosti kriminalistického technika, který úřední popis následně vkládá do systému FODAGEN. Úřední popis dokumentuje statické, dynamické a zvláštní znaky popisované osoby.⁶⁶

6.2.3 Metody popisu

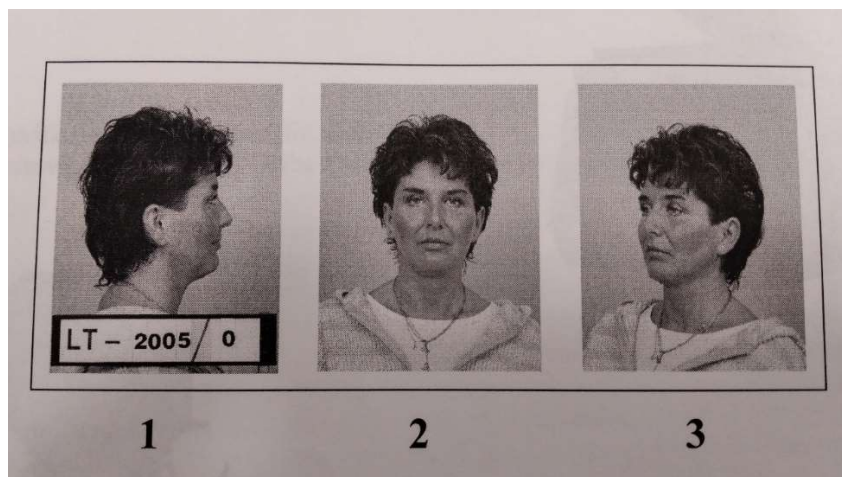
Do metod popisu je začleněn slovní popis, kam spadá laický a úřední popis. Dále do těchto metod spadá grafický popis, kam patří kreslířská metoda, metoda skládaného portrétu, superprojekce, plastická metoda a fotografická metoda.

⁶⁵ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 114-115. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁶⁶ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika - 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2012, s. 57-71. ISBN 978-80-7380-409-1.

- **Kreslířská či grafická metoda** - k dokumentaci dochází výpovědí svědka, kterou zachycuje kreslíř. „Je nejstarší a byla používána již ve třicátých letech 20. století“.⁶⁷
- **Metoda skladného portréту** - zastaralý způsob, který je v současné době nahrazen systémem PORIDOS
- **Superprojekce** - lebka je porovnávána s fotografiemi osoby pohřešované
- **Plastická metoda** - na lebku jsou vrstveny materiály připomínající lidskou tkáň, čímž vznikne pravděpodobná podoba člověka
- **Fotografická metoda** - fotografie pořizovány kriminalistické techniky za účelem vložení do systému FODAGEN⁶⁸

Obrázek č. 6- Trojdílná fotografie

Zdroj: Vlastní zpracování

6.3 Kriminalistická biologie

„Kriminalistickou biologickou expertizou se pro potřeby objasňování trestní věci zkoumá materiál a určuje se, zda jde o materiál biologický, u biologického materiálu se určuje jeho druh, původ, vlastnosti nebo účinky. K tomu využívá a rozvíjí poznatky

⁶⁷ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství C. H. Beck, 2001, s. 144. ISBN 80-7179-362-0.

⁶⁸ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 116-126. ISBN 978-80-7380-535-7.

genetiky, imunologie, histologie, fyziologie, biochemie, mikrobiologie, botaniky, zoologie a ekologie“⁶⁹.

Biologický materiál se dělí na materiál pocházející ze zvířecího původu, rostlinného původu a lidského původu. Biologický materiál pocházející z rostlinného a zvířecího původu zjišťuje pouze druhovou příslušnost.⁷⁰

Biologický materiál rostlinného původu je v kriminalistice vzácností, ale nelze opomenout například „*skúmanie hmyzu (najmä typických druhov nekrofilního hmyzu nájdených na mrtvolách, čo možno využiť jako jednu z možností na určenie približného času smrti)*“⁷¹. Kriminalistická biologie je v současné době vzestupná kriminalistická metoda na úkor ostatních metod, jelikož se jedná o stopy, které jsou „*zvlášť typické pro vraždy, zejména stopy krevní, tkání, vlasy, chlupy atd. Tyto stopy pocházejí většinou z těla oběti, často ulpívají na oděvu, obuvi a těle pachatele a pokud je pachatel nestačí zničit mají velkou důkazní hodnotu. Stejně důležité pro usvědčení pachatele jsou analogické biologické stopy z těla pachatele přenesené na tělo oběti, nebo na okolní materiální nosiče, pokud byl např. pachatel zraněn v zápase s obětí*“⁷².

6.3.1 Dělení biologického materiálu

„*V kriminalistické praxi se lze setkat s velkým množstvím různých druhů biologických stop, které lze nalézt na velmi pestrém souboru různých objektů*“⁷³.

Biologický materiál se dělí podle původu, což je výše uvedeno a jedná se o materiál zvířecího původu, rostlinného původu a lidského původu. Biologický materiál lidského původu se dělí na:

- **Krevní stopy** - skvrny, stříkance, kaluže, kapky

⁶⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100 ze dne 7. prosince 2001 ke kriminalistickotechnické činnosti Policie České republiky, Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 165 s.

⁷⁰ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014, s. 128. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁷¹ PORADA, V., POLÁK, P. a kolektiv. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015, s. 120. ISBN 978-80-7380-558-6.

⁷² STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006, s. 95. ISBN 80-86898-66-0.

⁷³ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství C. H. Beck, 2001, s. 160. ISBN 80-7179-362-0.

- **Měkké tkáně** - svalstvo, tuk
- **Trichologický materiál** - vlasy, chlupy, sperma, sliny, pot, exkrementy
- **Sekrety a exkrementy** – sperma, sliny, lejno, pot, moč
- **Tvrdé tkáně** - nehty, kosti, zuby⁷⁴

Biologický materiál lidského původu lze dále dělit podle způsobu oddělení od těla člověka. Jedná se o samovolně odloučený materiál, oddělený materiál a ze zaniklého organismu.

- **Samovolně odloučený materiál** - k odloučení biologického materiálu není užito násilí a z lidského tělo je odloučeno samovolně. Jedná se o případy projevů životních funkcí, kam například patří ejakulát, sliny, vlasy, chlupy, pot.
- **Oddělený materiál** - na rozdíl od samovolně odloučeného materiálu, tak oddělený materiál je od lidského těla oddělen násilným způsobem. Jedná se ve většině případů o chirurgické zákroky nebo fyzické napadení v rámci násilných trestných činů.
- **Materiál ze zaniklého organismu** - do tohoto oddílu patří mrtvá těla, části lidského těla a kosterní nálezy⁷⁵

6.3.2 Zajišťování biologického materiálu

Zajištění biologického materiálu může rozdělit do dvou skupin, přičemž se jedná o zajištění biologické stopy na místě činu a zajišťování srovnávacího, biologického materiálu.⁷⁶

Biologické stopy na místě činu lze zajišťovat několika způsoby, a to In natura, seškrábnutím nebo odloupenutím a stěrem. Během zajištění biologického materiálu In natura je zajištěn celý předmět, který je dále zasílán na Kriminalistický ústav v Praze nebo na příslušný Odbor kriminalistické techniky a expertíz. Zajištění biologického materiálu seškrábnutím nebo odloupenutím je nutné zajistit vzorek povrchu předmětu, ze kterého je

⁷⁴ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 129. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁷⁵ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika - 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2012, s. 82. ISBN 978-80-7380-409-1.

⁷⁶ PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., s. 278-279. ISBN 978-80-7380-589-0.

biologický materiál odebírán. Tento vzorek je uschován zvlášť od zajištěného biologického materiálu.⁷⁷

Zajištění biologického materiálu nebo stopy za pomoci stěru je v rámci praxe velice rozšířený způsob, ke kterému se využívají například tampóny, obinadla a zejména sada na odebírání bukálních stěrů. Biologické stěry je třeba zajistit do prodyšného obalu, aby bylo zamezeno hnilobným procesům a kontaminaci biologického materiálu. Hmyz nebo „*různé organizmy, paraziti, hmyz aj. se zajišťují tak, že se vkládá živý materiál odděleně do vhodných a označených nádobek, zpravidla zkumavek s uzávěrem, v nichž se materiál usmrtí a současně i konzervuje*“⁷⁸. Zajišťování srovnávacího materiálu je prováděno policejním orgánem, kde je využito bukálního stěru. K zajištění bukálního stěru je využito soupravy pro zajišťování srovnávacího materiálu. Před započítím odebrání srovnávacího materiálu je za potřebí poučit osobu, aby nejméně dvacet minut před samotným úkonem nekouřila a nejedla. Následně je za pomoci soupravy odebírán biologický materiál z úst, který je zajišťován rotačními pohyby nebo krouživými pohyby po dásni. Dalším způsobem odebírání srovnávacího materiálu je odběr krve, který provádí lékař. Zajištěná krev je uložena do zkumavky, kterou lze uschovat v lednici na nezbytně nutnou dobu a následně zaslat ke zkoumání. Zajišťování biologických stop má své zásady, kdy se jedná o rychlé zaslání stop k řádnému zkoumání, dbát na čistotu a sterilitu technických prostředků a v neposlední řadě řádné zadokumentování biologických stop během zajišťování na místě činu.⁷⁹

⁷⁷ KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2014, s. 133. ISBN 978-80-7380-535-7.

⁷⁸ VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, s. 110.

⁷⁹ STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika - 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o, 2012, s. 90-93. ISBN 978-80-7380-409-1.

7 Praktická část

Hlavním cílem této bakalářské práce je zjištění informovanosti policistů o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob na základních útvarech v rámci Územního odboru PČR Litoměřice a případně návrh na zvýšení informovanosti o jednotlivých metodách využitelných při plnění služebních povinností policistů na základních útvarech, což je i cílem praktické části této práce. Tématika, která se týká kriminalistické metody identifikace osob, je zpracována v mnoha metodikách, učebních materiálech a odborných literaturách. Policisté na základních útvarech se s výše uvedenou problematikou setkávají každou službu a měli by být o ní dostatečně proškoleni. Dále by policisté ze základních útvarů měli mít dostatek znalostí získaných praxí a vlastním sebevzděláváním.

7.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření proběhlo pomocí anonymního dotazníku, který je přiložen v příloze. Samotný dotazník je zaměřen na znalosti vybraných metod identifikace osob u policistů základních útvarů v rámci Územního odboru PČR Litoměřice, přičemž obsahuje 17 otázek na uvedené téma. Osloveni byli policisté z Obvodního oddělení Litoměřice, Obvodního oddělení Lovosice, Obvodního oddělení Roudnice nad Labem a Obvodního oddělení Štětí. Dalšími respondenty se stali policisté z Policejní stanice Radovesice, Policejní stanice Ústěck, Policejní stanice Terežín a Oddělení hlídkové služby Litoměřice. Záměrně byli osloveni převážně policisté z řad pořádkové policie, v menším měřítku dopravní policisté z Dopravního inspektorátu Litoměřice. Na úvod dotazníku jsou uvedeny obecné otázky, které se zaměřují na délku služebního poměru u Policie České republiky, zda se během služby policisté setkávají s kriminalistickými stopami a v případě, že ano, tak s jakými nejčastěji. Následují další obecné otázky, které se dotazují, zda jsou policisté ze základních útvarů pravidelně školeni o nových trendech, které se týkají kriminalistických metod identifikace osob a jestli bylo seznámení s kriminalistickou technikou na ZOP (základní odborná příprava) dostačující se současnou praxí. Na obecné otázky navazují další otázky, které jsou zaměřeny konkrétně na téma bakalářské práce.

Dotazník byl vytvořen formou online dotazníku za pomoci google formulářů (https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfnIyl97yD6nQ2CcQ6A5-Bbd-Nv_8Y2YyWhPG_LC8V31HHsjg/viewform?usp=sf_link), přičemž tato aplikace je součástí google účtu, který má autor této bakalářské práce na internetovém portálu založen. Respondentům byl dotazník rozeslán za pomoci osobních emailů, které byly získány oslovením přes sociální sítě. Vzhledem k tomu, že některé služební emaily policistů ze základních útvarů neměly nastavenou prostupnost, tak autor bakalářské práce zvolil rozesílání dotazníku cestou osobních emailových adres policistů. V rámci územního odboru Litoměřice bylo osloveno 123 policistů ze základních útvarů, přičemž dotazník byl vyplněn od 70 respondentů. Kvantitativní výzkumná metoda dotazníkového šetření proběhla od 10. 01. 2023 do 20. 01. 2023. Bohužel 53 policistů nereagovalo na oslovení přes sociální sítě a někteří zaslaný dotazník ignorovali, přičemž častým odůvodněním byla časová indispozice nebo dovolené. Za zmínku stojí i fakt, že někteří nereagovali na oslovení přes sociální sítě z obav, zda se nejedná o delikt z oblasti kyberkriminality.

7.2 Hypotézy

Hypotéza č. 1

Školení policistů ze základních útvarů v rámci PČR Litoměřice o kriminalistických metodách identifikace osob a nových trendech je nedostačující.

Hypotéza č. 2

Praxí na základních útvarech získávají policisté více znalostí o kriminalistických metodách identifikace osob než během školení na ZOP (základní odborná příprava).

Hypotéza č. 3

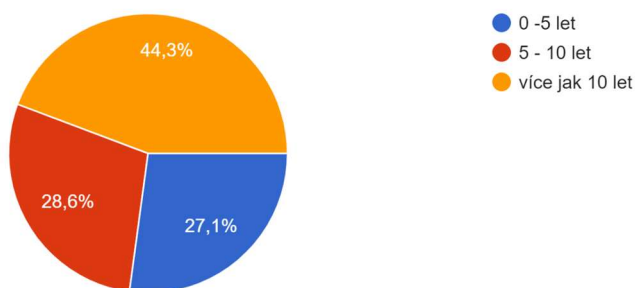
Policisté ze základních útvarů v rámci Územního odboru PČR Litoměřice mají dostatečný teoretický základ o kriminalistických stopách.

7.3 Vyhodnocení dotazníku

Otázka číslo 1: Jak dlouho jste ve služebním poměru PČR:

Ze 70 policistů jich nejvíce slouží u policie České republiky, kteří jsou ve služebním poměru více jak 10 let. Jedná se o 31 policistů nebo respondentů. Za nimi následují policisté, kteří slouží u policie České republiky 5 až 10 let. Počet respondentů, kteří slouží u policie České republiky 5 až 10 let je 20 policistů a 19 policistů, kteří jsou ve služebním poměru policie České republiky 0 až 5 let. Na koláčovém grafu jsou znázorněny v procentech, výsledné hodnoty, které jsou od sebe barevně odlišeny.

Graf 1: výsledná hodnota č. 1

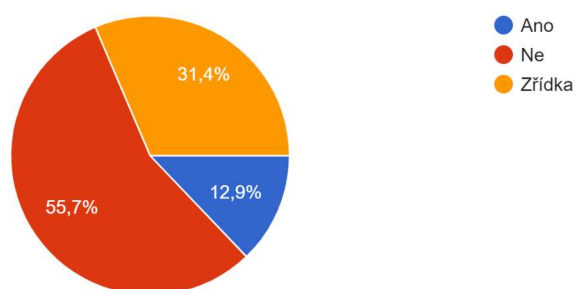

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 2: Jste pravidelně školeni o nových trendech, které se týkají kriminalistických metod identifikace osob:

Uvedená otázka dávala na výběr tři odpovědi, přičemž se jednalo o jednoduché odpovědi ano, ne a zřídka. Nejvíce respondentů nebo policistů o počtu 39 odpovědělo na otázku, že ne a tudíž nejsou pravidelně školeni o nových trendech, které se týkají kriminalistických metod identifikace osob. Následuje odpověď zřídka o počtu 22 respondentů nebo policistů a pouze 9 policistů odpovědělo, že jsou pravidelně školeni o nových trendech, které se týkají kriminalistických metod identifikace osob. Níže se nachází opět koláčový graf, na kterém jsou znázorněny v procentech výsledné hodnoty, které jsou od sebe barevně odlišeny.

Graf 2: výsledná hodnota č. 2

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 3: Přejde Vám prodělané seznámení s kriminalistickou technikou na ZOP (základní odborná příprava) dostačující se současnou praxí:

Jedná se o obecnou otázku, ke které náleží tři odpovědi. Převážná část policistů nebo respondentů označila odpověď, že seznámení bylo stručné a více mi dala praxe na základním útvaru. Zmíněnou odpověď označilo 48 respondentů, tudíž lze konstatovat, že většina. Dále byla 13 respondenty označena odpověď „ne, absolutně nedostačující“ a 9 respondenty označena odpověď „ano, je dostačující“. Podle počtu odpovědí je zřejmé, že seznámení s kriminalistickou technikou na ZOP (základní odborná příprava) není dostačující se současnou praxí nebo budoucí policisty ze základních útvarů dostatečně neosloví na tolik, aby si získané znalosti přenesli do praxe. Na níže situovaném koláčovém grafu se nachází v procentech výsledné hodnoty, které jsou od sebe barevně odlišeny.

Graf 3: výsledná hodnota č. 3

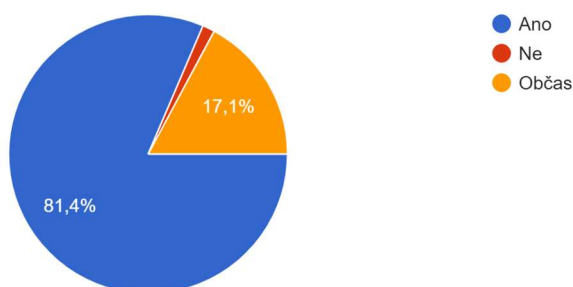

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 4: Setkáváte se během služby s kriminalistickými stopami:

Největší počet oslovených policistů označilo odpověď „ano“, že se během služby s kriminalistickými stopami setkávají. Odpověď „ano“ byla označena 57 respondenty. Následovala odpověď „občas“, kterou označilo 12 respondentů a odpověď „ne“ označil pouze 1 z dotazovaných respondentů a policistů. Všichni policisté z obvodních oddělení se během služby setkávají s kriminalistickými stopami, čemuž i odpovídá hodnota 57 označení odpovědi „ano“. Zbývající odpovědi jsou s největší pravděpodobností od respondentů nebo policistů z oddělení hlídkové služby, kteří mají jinou náplň práce než policisté na obvodních odděleních, ale to neznamená, že s danou problematikou nepřijdou do vztyku. Koláčových graf v barevném odlišení opět znázorňuje procentuální výsledek.

Graf 4: výsledná hodnota č. 4

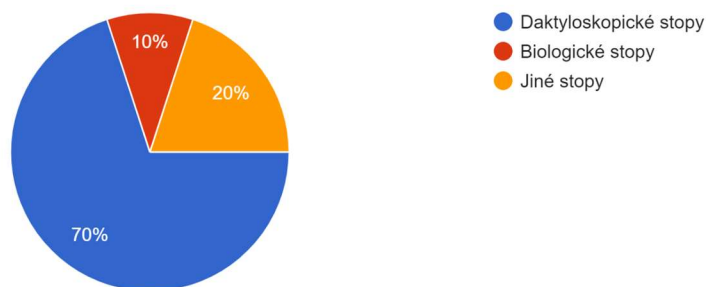
Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 5: Se kterými stopami se setkáváte nejčastěji:

Celkem 70% policistů ze základních útvarů, 49 respondentů označilo, že se nejčastěji setkávají s daktyloskopickými stopami. Jedná se o logický výsledek, protože daktyloskopie patří mezi oblíbené metody vzhledem k její individualitě, relativní neměnnosti a relativní neodstranitelnosti. Dalším faktorem je, že daktyloskopická stopa je vyhodnocena do čtyř týdnů, přičemž vyhodnocení daktyloskopických stop není na tolik finančně nákladné na rozdíl od vyhodnocení biologických stop. Dalších 14 respondentů, 20% policistů označilo, že se setkávají s jinými stopami, přičemž se může jednat o stopy trasologické, mechanoskopické nebo věcné. S biologickými stopami se setkává 7 respondentů, 10% policistů, ačkoliv kriminalistická biologie je za poslední roky značně

na vzestupu. Koláčový graf znázorňuje výsledky v procentech, které jsou od sebe barevně odlišeny.

Graf 5: výsledná hodnota č. 5

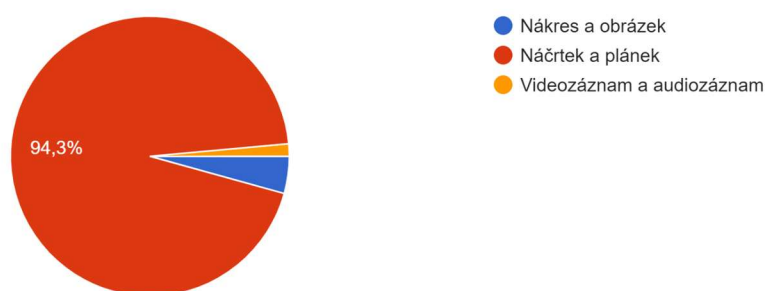

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 6: Co je součástí topografické dokumentace:

Tato otázka je první, která dávala na výběr mezi třemi odpověďmi, přičemž pouze jedna z nich byla správná. Většina policistů v počtu 66 odpovědí označilo správnou volbu, kterou je „náčrtek a plánek“. Další 3 respondenti označili odpověď „nákres a obrázek“ a 1 z respondentů označil odpověď „videozáznam a audiozáznam“. Většina policistů odpověděla správně, což vyznačuje kvalitní znalosti získané během dokumentace na místě činu. Nesprávné odpovědi mohou pocházet od nezkušených policistů nebo policistů, kteří nemají dokumentaci na místě činu v náplni práce. Koláčový graf vyznačuje procentuální hodnoty v barevném provedení, kterým se položky od sebe navzájem odlišují.

Graf 6: výsledná hodnota č. 6

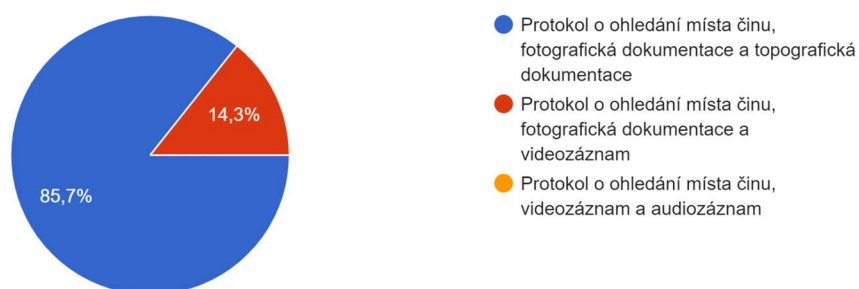

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 7: Mezi povinnou formu dokumentace patří:

85,7% policistů a respondentů označilo správnou odpověď, kterou byla „protokol o ohledání místa činu, fotografická dokumentace a topografická dokumentace“ tj. 60 správných odpovědí. 14,3% respondentů nebo policistů označilo nesprávnou odpověď, kterou je „protokol o ohledání místa činu, fotografická dokumentace a videozáznam“ tj. 10 nesprávných odpovědí. Policisté mohli být zmateni běžnou praxí, poněvadž během ohledání náhlých úmrtí nebo násilných úmrtí, dochází k pořizování videozáznamů během ohledání místa činu, což je dokumentováno výjezdovou skupinou kriminální policie a vyšetřování. Další nesprávnou odpověď „Protokol o ohledání místa činu, videozáznam a audiozáznam“ neoznačil nikdo z respondentů nebo policistů. Níže se nachází koláčový graf s výsledky v procentech a barevným odlišením.

Graf 7: výsledná hodnota č. 7

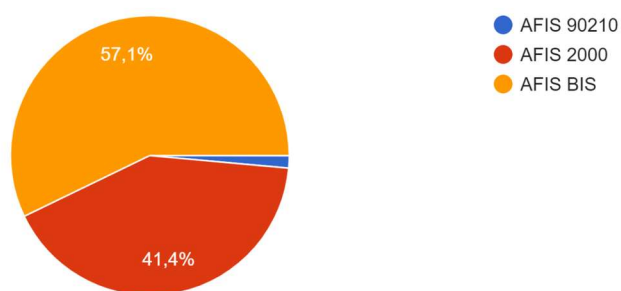

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 8: Jak se nazývá systém evidence daktyloskopických karet:

U této otázky se již odpovědi vyvážily. Správnou odpověď „AFIS BIS“ označilo 40 respondentů, ale vysoký počtem disponovala i nesprávná odpověď „AFIS 2000“, a to o počtu 29 odpovědí od respondentů. Třetí nesprávnou odpověď „AFIS 90210“ byla označena pouze jedním respondentem. Označování nesprávné odpovědi „AFIS 2000“ přisuzují policistů, kteří slouží více jak 10 let, protože původně se systém evidence daktyloskopických karet, tak jmenoval. Koláčový graf znázorňuje barevně odlišená pole, které také obsahují výsledky v procentech.

Graf 8: výsledná hodnota č. 8

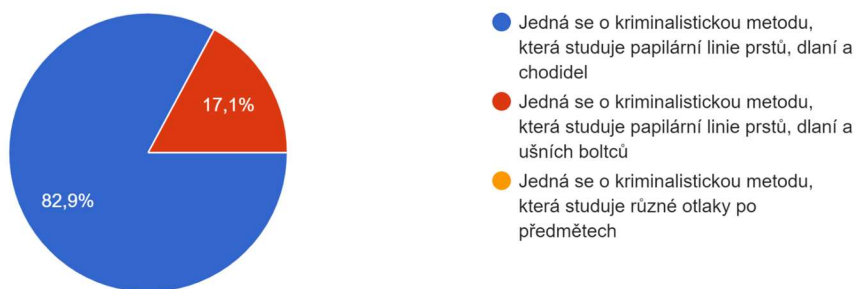

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 9: Co je to daktyloskopie:

Většina respondentů označila správnou odpověď „Jedná se o kriminalistickou metodu, která studuje papilární linie prstů, dlaní a chodidel“. Správně odpovědělo 58 respondentů a nesprávně odpovědělo 12 respondentů, kteří označilo nesprávnou odpověď „Jedná se o kriminalistickou metodu, která studuje papilární linie prstů, dlaní a ušních boltců“. Nesprávná odpověď obsahuje ušní boltce, zde si respondenti neuvědomili, že ušní boltce nemají papilární linie a tudíž se nemůže jednat o daktyloskopickou stopu, ale o stopu trasologickou. Další nesprávnou odpověď „jedná se o kriminalistickou metodu, která studuje různé otlaky po předmětech“ neoznačil žádný z respondentů. Níže se nachází koláčový graf, obsahující výsledky v procentech.

Graf 9: výsledná hodnota č. 9

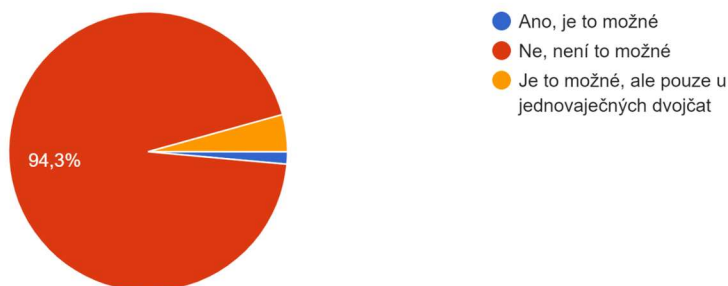

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 10: Je možné, aby měly některé osoby shodné otisky prstů:

Naprostá většina policistů nebo respondentů odpověděla správně, že není možné mít shodné otisky prstů, přičemž se jednalo o 66 respondentů. Na zamyšlenou jsou 4 respondenti, kteří označili nesprávné odpovědi. Ze 4 respondentů 3 označili, že je možná shoda otisků prstů u jednovaječných dvojčat a 1 respondent označil obecně, že je možné, aby měli někteří lidé shodné otisky prstů. Tato otázka mě velice znepokojila, protože úspěšnost odpovědí měla být 100%. Níže se nachází koláčový graf v barevném provedení a výsledky v procentech.

Graf 10: výsledná hodnota č. 10

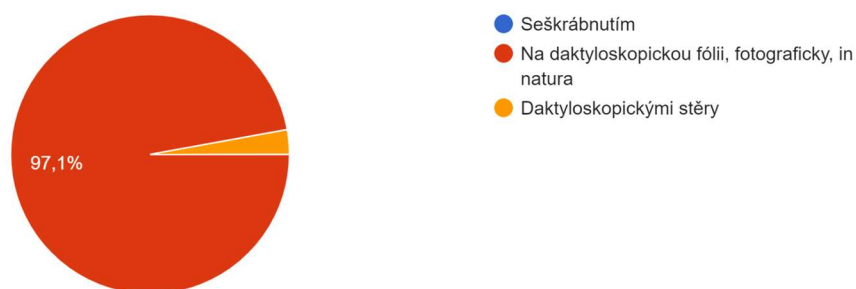

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 11: Jakými způsoby lze zajišťovat daktyloskopické stopy:

Výsledek byl prakticky jednoznačný, když 68 respondentů označilo správnou odpověď „Na daktyloskopickou fólii, fotograficky, in natura“. Pouze 2 respondenti označili nesprávnou odpověď, a to „daktyloskopické stěry“, což je nesmysl. Třetí možnost „seškrábnutím“ neoznačil žádný z respondentů. Na výsledku této otázky je vidět znalost policistů ze základních útvarů a potvrzuje výsledek otázky číslo 5, kde se 70% respondentů nejvíce setkává s daktyloskopickou stopou během služby. Procentuální výsledek je znázorněn na koláčovém grafu s barevnou odlišností jednotlivých polí.

Graf 11: výsledná hodnota č. 11

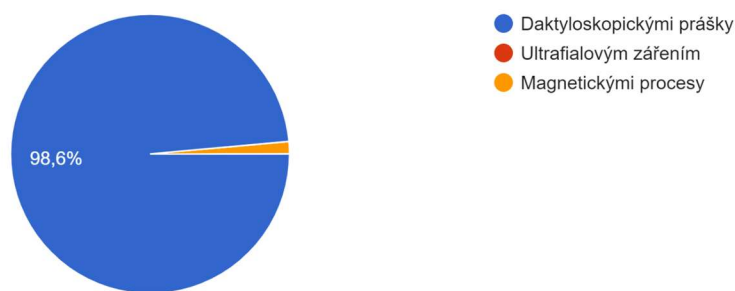

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 12: Čím se nejčastěji zviditelňují daktyloskopické stopy v praxi:

Skoro 100% úspěšnost u této otázky až na 1 respondenta, který označil nesprávnou odpověď „Magnetickými procesy“. Zbytek respondentů tj. 69 policistů označilo správnou odpověď „Daktyloskopickými prášky“. Další nesprávnou odpověď „ultrafialovým zářením“ nebyla označena žádným z respondentů. Níže znázorněný koláčový graf v procentech ukazuje prakticky 100% úspěšnost.

Graf 12: výsledná hodnota č. 12

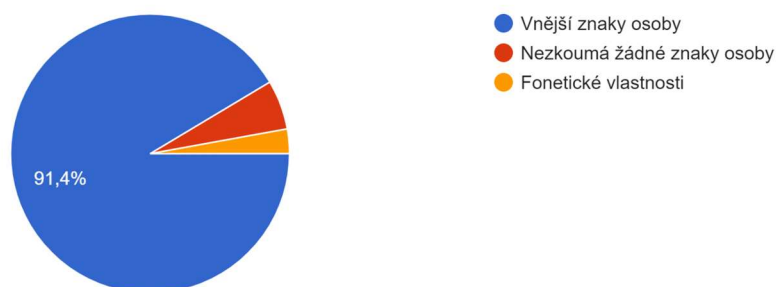

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 13: Co zkoumá portrétní identifikace:

91,4% policistů označilo správnou odpověď, což odpovídá 64 respondentům. Správnou odpovědí byla „vnější znaky osoby“. 8,6% policistů označili nesprávné možnosti odpovědí. Čtyři z respondentů označili nesprávnou odpověď „Nezkoumá žádné znaky osoby“ a zbývající dva z respondentů označili další nesprávnou odpověď „Fonetické vlastnosti“. Je zřejmé, že 8,6% policistů neznají pojem portrétní identifikace a z toho důvodu označili špatné odpovědi, které si nedokázaly logicky odvodit. Níže se nachází koláčový graf, který souvisí a náleží k otázce číslo 13.

Graf 13: výsledná hodnota č. 13

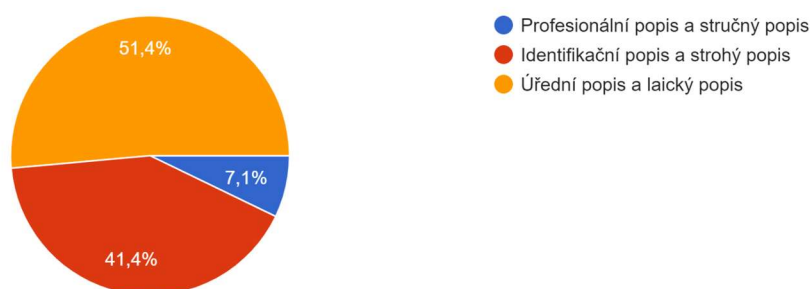

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 14: Jaké jsou druhy popisů:

Výsledky této otázky byly prakticky vyrovnané zejména u správné odpovědi „Úřední popis a laický popis“, kterou označilo 36 respondentů a nesprávnou odpověď „Identifikační popis a strohý popis“, kterou označilo 29 respondentů. Další nesprávnou odpověď, kterou byla „Profesionální popis a stručný popis“ označilo pouze 5 respondentů. Na této otázce jsou viditelná různá zaměření a postavení policistů na základních útvarech. Skupina policistů, kteří zpracovávají výjezdy na oznámení, jsou zaměřeni zejména na dokumentaci na místech deliktů. Výslechy osob, jejichž součástí bývají laické popisy osob, pořizují povětšinou zpracovatelé základních útvarů policie České republiky. Níže se opět nachází koláčový graf, který vyjadřuje výsledky v procentech.

Graf 14: výsledná hodnota č. 14

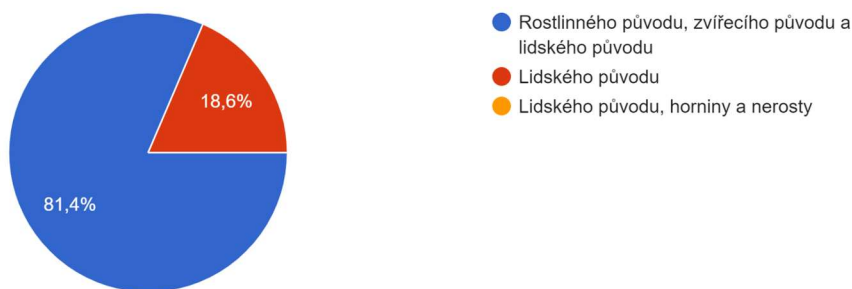

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 15: Jaký materiál zkoumá kriminalistická biologie:

Většina respondentů označila správnou odpověď „Rostlinného původu, zvířecího původu a lidského původu“, přičemž se jednalo o 57 policistů. Nesprávnou odpověď „Lidského původu“ označilo 13 respondentů, což byla matoucí odpověď s ohledem na praxi, při které se zajišťují ve většině případů biologický materiál, který je lidského původu. Celkově je biologický materiál rostlinného a zvířecího původu zajišťován minimálně a ojediněle. Další nesprávnou odpovědí byla „lidského původu, nerosty a horniny“, kterou neoznačil žádný z respondentů. Níže se nachází výsledkům odpovídající, koláčový graf.

Graf 15: výsledná hodnota č. 15

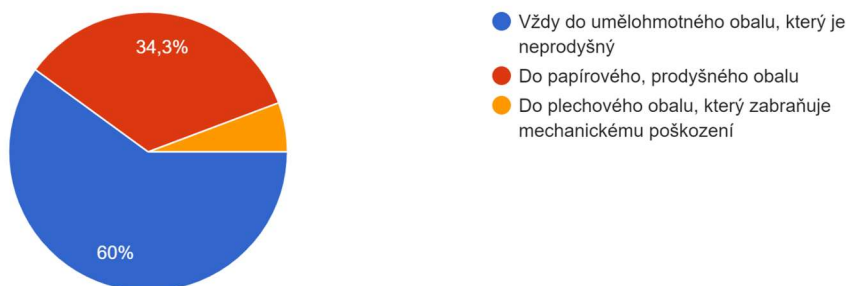

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 16: Do jakého obalu se balí zajištěný biologický materiál:

Jediná otázka, která skončila s negativním výsledkem. Většina respondentů označila nesprávnou odpověď „vždy do umělohmotného obalu, který je neprodyšný“. Nesprávnou odpověď označilo 42 policistů (60% respondentů), přičemž z jejich strany došlo k opomenutí, že biologický materiál uzavřený v umělohmotném, neprodyšném obalu bude v krátké době znehodnocen hnilobnými procesy. Zmíněné procesy by nastaly zejména kvůli dlouhým lhůtám během vyhodnocení biologických stop. Správná odpověď „Do papírového, prodyšného obalu“ byla označena pouze 24 policisty (34,3% respondentů). Další nesprávná odpověď „do plechového obalu, který zabraňuje mechanickému poškození“ uznali za správnou pouze 4 policisté nebo respondenti. Součástí této otázky je níže uvedený koláčový graf, který obsahuje výsledky v procentech a je odlišen barevnými poli.

Graf 16: výsledná hodnota č. 16

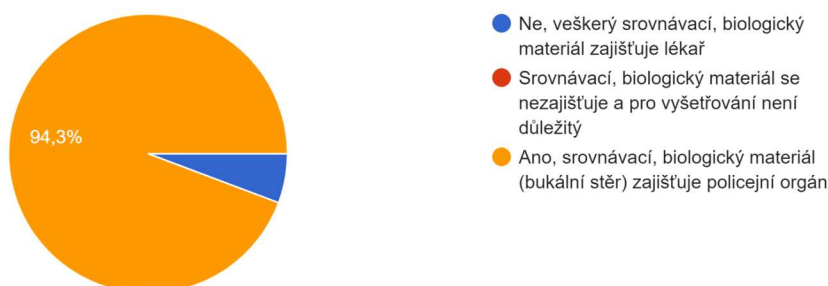

Zdroj: Vlastní zpracování

Otázka číslo 17: Může policejní orgán zajišťovat srovnávací, biologický materiál (bukální stěr):

Správnou odpověď „ano, srovnávací, biologický materiál (bukální stěr) zajišťuje policejní orgán“ zvolilo 94,3% respondentů, což odpovídá 66 policistům. Nesprávná odpověď „ne, veškerý srovnávací, biologický materiál zajišťuje lékař“ označilo za správnou odpověď 4 respondenti. Policisty, kteří zvolili špatnou odpověď, zmátla s největší pravděpodobností otázka, která byla zaměřena na zajištění srovnávacího, biologického materiálu za pomoci bukálního stěru. Zřejmě došlo k záměně s lékařským odběrem krve a moči, což musí být odebráno lékařem. Další nesprávná odpověď „srovnávací, biologický materiál se nezajišťuje a pro vyšetřování není důležitý“ nebyla označena žádným z respondentů, což je zobrazeno na níže uvedeném koláčovém grafu.

Graf 17: výsledná hodnota č. 17

Zdroj: Vlastní zpracování

7.4 Diskuze

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjistit, jestli jsou příslušníci na základních útvarech Policie České republiky v rámci Územního odboru Litoměřice dostatečně informovaní o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob a případně návrh na zvýšení informovanosti o jednotlivých metodách využitelných při plnění služebních povinností policistů na základních útvarech.

Využitím kvantitativní výzkumné metody dotazníkového šetření, bylo zjištěno, že informovanost policistů v problematice vybraných kriminalistických metod identifikace osob dosahuje pozitivních hodnot. Pro lepší přehlednost je dotazníkové šetření

rozděleno na dvě části, a to na část s obecnými otázkami a na část s otázkami na zjištění vědomostí policistů ze základních útvarů. Obecná část dotazníku se skládá z pěti otázek, které jsou v úvodu dotazníku. Otázky z obecné části se dotazují respondentů na délku služebního poměru u Policie České republiky, pravidelná školení o nových trendech, které se týkají kriminalistických metod identifikace osob, na prodělané seznámení s kriminalistickou technikou na ZOP (základní odborná příprava) a současnou praxí, zda se setkávají během služby s kriminalistickými stopami a v případě, že ano, tak jakými konkrétně. Všechny odpovědi z obecné části dotazníku jsou správné a jejich výsledky a bližší vyhodnocení je uvedené v kapitole 7.2. V části s otázkami na zjištění vědomostí policistů ze základních útvarů se skládají z dvanácti otázek, přičemž vždy jedna odpověď je správná. Tato část měla za úkol zjistit informovanost, znalosti policistů ze základních útvarů z oblasti dokumentace, daktyloskopie, portrétní identifikace a kriminalistické biologie. Vyhodnocení této části se nachází také v kapitole 7.2 společně s grafy.

U každé otázky, u které byla pouze jedna možnost správná lze zpozorovat jisté nedostatky. Zejména u otázky číslo 10 „zda je možné, aby měly některé osoby shodné otisky prstů“ je zarážející označení dvou nesprávných možností ze strany čtyř respondentů a policistů. To, že na světě neexistují osoby se shodnými otisky prstů, se učí již na základních školách a proto je na zamyšlenou, když příslušníci Policie České republiky na tuto otázku nedokážou odpovědět se 100% úspěšností. I přesto je zřejmé, že většina policistů na základních útvarech, Územního odboru Litoměřice se setkala s kriminalistickými stopami, povinnou a nepovinnou dokumentací, přičemž tyto znalosti většina získala v rámci praxe na základních útvarech a nikoli prodělaným vzděláním na ZOP (základní odborná příprava) nebo pravidelným školením. Z vlastní zkušenosti můžu konstatovat, že základní školení nebo vzdělání na ZOP (základní odborná příprava) v problematice, týkající se vybraných kriminalistických metod identifikace osob je velice důležité, protože policisté ze základních útvarů jsou na místě činu první a pokud nevyužijí těchto základních znalostí při zpracování od prvopočátku správně, tak nemůže být věc vyřešena s pozitivním výsledkem.

Dotazníkové šetření ukazuje, že policisté ze základních útvarů, Územního odboru Litoměřice jsou kvalitně vzdělaní, co se týče dokumentace na místě činu, ale následně jsou u některých policistů viditelné, minimální nedostatky u otázek z okruhu daktyloskopie, portrétní identifikace a kriminalistické biologie. U těchto otázek je zřejmé rozdělení policistů na základních útvarech, kteří jsou určeni na výjezdy na místo činu a na zpracování spisových materiálů. Zpracovatelé na základních útvarech rozesílají zajištěné

stopy na zkoumání, provádějí výslechy osob a další potřebné úkony, což je příčinou, že jsou více informovaní a srozuměni s danou problematikou.

Jediná otázka, která po vyhodnocení skončila s negativním výsledkem je otázka číslo 16 „do jakého obalu se balí zajištěný biologický materiál“. U zmíněné otázky označilo 42 policistů (60% respondentů) nesprávnou odpověď „vždy do umělohmotného obalu, který je neprodyšný“, u které z jejich strany došlo k opomenutí, že biologický materiál uzavřený v umělohmotném, neprodyšném obalu bude v krátké době znehodnocen hnilobnými procesy. Jednou z negativních vlastností biologické nebo genetické stopy je finanční náročnost a hlavně časová náročnost během vyhodnocování, což je způsobeno nedostatkem odborných pracovníků a zasíláním většího množství biologických stop než bylo zvykem v minulých letech. Biologické stopy byly v minulosti zasílány v menším množství, ale v současné době je tato metoda na vzestupu a podle autora se jedná o budoucí nejužívanější kriminalistickou metodu v policejní nebo kriminalistické praxi. Ačkoliv výzkum dosáhl pozitivních hodnot, tak i přesto byly zjištěny určité nedostatky, které by šly odstranit pravidelným školením nebo proškolením příslušníků Policie České republiky o nových, moderních kriminalistických metodách. Následkem čehož bylo zvýšení kvality zpracování na místě činu a hlavně zvýšení podvědomí u policistů o těchto metodách, což by vedlo ke zvýšení objasňovacího trestné činnosti.

8 Závěr

Bakalářská práce se zabývala znalostmi vybraných kriminalistických metod identifikace osob u policistů základních útvarů v rámci Územního odboru PČR Litoměřice. S ohledem na obsáhlost tohoto tématu došlo k výběru kriminalistických metod daktyloskopie, biologie a portrétní identifikace, které jsou podle autora současnou praxí využívány nejvíce.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo zjištění informovanosti policistů o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob na základních útvarech v rámci Územního odboru PČR Litoměřice a případně návrh na zvýšení informovanosti o jednotlivých metodách využitelných při plnění služebních povinností policistů na základních útvarech. K dosažení hlavního cíle bakalářské práce bylo využito kvantitativní výzkumné metody dotazníkového šetření, které se zaměřilo na zjištění úrovně proškolení a informovanosti policistů ze základních útvarů. Vedlejším cílem bakalářské práce bylo představení základní teorie vybraných kriminalistických metod identifikace osob a tohoto cíle bylo dosaženo za využití metody literární rešerše z odborné literatury, elektronických zdrojů a legislativních dokumentů.

Průzkumem nebo dotazníkovým šetřením byl zjištěn pozitivní výsledek ze strany respondentů, a to i přesto, že většina z nich není pravidelně o dané problematice proškolená, což potvrzuje hypotézu číslo 1. Nejvíce informací a znalostí získali policisté ze základních útvarů v rámci Územního odboru Litoměřice praxí ve službě, čímž dochází k potvrzení i hypotézy číslo 2. Ačkoliv šetření skončilo s pozitivním výsledkem, což potvrzuje hypotézu číslo 3, tak podle mého názoru se u některých respondentů nacházely nedostatky, které byly nedostačující, ale do budoucna by šly odstranit. Do odstranění těchto nedostatků by se podle mého názoru měla vložit Policie České republiky a postupně policisty se základních útvarů proškolovat z dané problematiky. Tyto školení by se neměli věnovat pouze vybraným kriminalistickým metodám identifikace osob, ale širokému spektru kriminalistických metod a hlavně novým trendům, které by byly využitelné v praxi policistů. Odborná školení by mohla být prováděna jednou ročně na základních útvarech v rámci Územního odboru Litoměřice, a to kriminalistickými technikami anebo pracovníky Odboru kriminalistické techniky a expertíz, kteří mají dostatečný přehled o nových trendech. Další formu proškolení policistů na základních útvarech by mohli realizovat samotní vedoucí základních útvarů,

u kterých by už obdobné školení proběhlo, a poznatky z něho předávali svým podřízeným. Vzhledem k finanční nákladnosti by proškolení nemuseli probíhat kontaktní formou s odborným školitelem, ale mohlo by proběhnout online formou přes policejní e-learning, který v současné době zahrnuje většinu školících programů.

Samotný průzkum bakalářské práce je podle mého názoru přínosem, a to alespoň pro respondenty, kteří se zúčastnili dotazníkového šetření. Někteří z respondentů po zpracování dotazníkového šetření zjistili určité nedostatky, které budou z jejich strany v krátkém časovém sledu doplněny a jiní získali nějaké znalosti, týkající se dané problematiky. S čímž můžu konstatovat, že dotazníkové šetření mohlo působit s určitou nadsázkou jako školení. Největším přínosem této bakalářské práce je ona sama. Bakalářská práce zajišťuje přehlednost dat o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob a zdroj základních znalostí pro jednotlivé policisty ze základních útvarů.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. HLAVÁČEK, J., PROTIVINSKÝ, M. a kolektiv. *Praktická kriminalistika*. Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 2006. 240 s.
2. CHMELÍK, J. a kolektiv. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. 536 s. ISBN 80-86898-36-9.
3. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika – Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015. 414 s. ISBN 978-80-7380-547-0.
4. KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika - Teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 520 s. ISBN 978-80-7380-535-7.
5. MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. Praha: Vydavatelství a nakladatelství C. H. Beck, 2001. 512 s. ISBN 80-7179-362-0.
6. NĚMEC, M. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Praha: EUROUNION s.r.o., 2004. 328 s. ISBN 80-7317-036-1.
7. PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2014. 464 s. ISBN 978-80-7380-490-9.
8. PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistika – Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016. 1024 s. ISBN 978-80-7380-589-0.
9. PORADA, V., POLÁK, P. a kolektiv. *Kriminalistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015. 512 s. ISBN 978-80-7380-558-6.
10. PORADA, V., STRAUS, J. *Kriminalistické stopy – Teorie, metodologie, praxe*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. 506 s. ISBN 978-80-7380-396-4.
11. STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. 310 s. ISBN 80-86898-66-0.
12. STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2008. 296 s. ISBN 978-80-7380-095-6.
13. STRAUS, J. a kolektiv. *Kriminalistická technika - 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. 448 s. ISBN 978-80-7380-409-1.

14. STRAUS, J. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004, 175 s. ISBN 80-86473-82-1.
15. STRAUS, J., PORADA, V. a kolektiv. *Kriminalistická daktyloskopie*. Policejní akademie České republiky, 2005, 288 s. ISBN 80-7251-192-0.
16. VICHLENDÁ, M. a kolektiv. *Úvod do kriminalistiky a kriminalistická technika*. SPŠ MV Holešov, 2003, 425 s.

Elektronické zdroje

1. *POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Pyrotechnická služba* [online]. © 2023 Policie ČR. Dostupné z WWW: <<https://www.policie.cz/clanek/pyrotechnicka-sluzba-policie-ceske-republiky-906180.aspx>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, Praha 2016, Ministerstvo vnitra ČR.
2. ČESKÁ REPUBLIKA. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 100 ze dne 7. prosince 2001 ke kriminalistickotechnické činnosti Policie České republiky, Kriminalistický ústav Praha Policie ČR, 165 s.

Ostatní zdroje

1. Interní materiály Policie České republiky a postřehy od pracovníků kriminalistické techniky na Územním odboru Litoměřice

Seznam grafů

Graf 1: výsledná hodnota č. 1 -----	45
Graf 2: výsledná hodnota č. 2 -----	46
Graf 3: výsledná hodnota č. 3 -----	46
Graf 4: výsledná hodnota č. 4 -----	47
Graf 5: výsledná hodnota č. 5 -----	48
Graf 6: výsledná hodnota č. 6 -----	49
Graf 7: výsledná hodnota č. 7 -----	49
Graf 8: výsledná hodnota č. 8 -----	50
Graf 9: výsledná hodnota č. 9 -----	51
Graf 10: výsledná hodnota č. 10 -----	51
Graf 11: výsledná hodnota č. 11 -----	52
Graf 12: výsledná hodnota č. 12 -----	53
Graf 13: výsledná hodnota č. 13 -----	53
Graf 14: výsledná hodnota č. 14 -----	54
Graf 15: výsledná hodnota č. 15 -----	55
Graf 16: výsledná hodnota č. 16 -----	55
Graf 17: výsledná hodnota č. 17 -----	56

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Kufr kriminalistického technika -----	25
Obrázek č. 2: Souprava pro odběr bukálních stěrů -----	30
Obrázek č. 3: Křeslo ve fotoateliéru kriminalistického technika -----	31
Obrázek č. 4: Struktura kůže -----	33
Obrázek č. 5: Souprava na odběr papilárních linií z chodidel -----	35
Obrázek č. 6: Trojdílná fotografie -----	39

Přílohy

Dotazník o znalostech vybraných kriminalistických metod identifikace osob

Drazí kolegové a přátelé, rád bych Vás požádal o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé bakalářské práce na téma „Znalosti vybraných kriminalistických metod identifikace osob u policistů základních útvarů v rámci Územního odboru PČR Litoměřice“. Cílem dotazníku je zjistit znalosti či informovanost o vybraných kriminalistických metodách identifikace osob u příslušníků Policie ČR na základních útvarech v rámci Územního odboru Litoměřice.

Výsledky dotazníkového šetření budou využity pouze pro studijní účely. Dotazníkové šetření je anonymní. Obsahem dotazníku je 17 povinných otázek. Označte vždy jen jednu odpověď, a to kliknutím na kruhové pole.

Děkuji Vám za spolupráci a Vámi věnovaný čas tomuto dotazníku.

*Povinné pole

1. Jak dlouho jste ve služebním poměru PČR?

Označte jen jednu elipsu.

- 0 – 5 let
- 5 – 10 let
- více jak 10 let

2. Jste pravidelně školeni o nových trendech, které se týkají kriminalistických metod identifikace osob?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne
- Zřídka

3. Přijde Vám prodělané seznámení s kriminalistickou technikou na ZOP dostačující se současnou praxí?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, je dostačující
- Ne, absolutně nedostačující
- Seznámení bylo stručné a více mi dala praxe na základním útvaru

4. Setkáváte se během služby s kriminalistickými stopami?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano
- Ne
- Občas

5. Se kterými stopami se setkáváte nejčastěji?

Označte jen jednu elipsu.

Daktyloskopické stopy

Biologické stopy

Jiné stopy

6. Co je součástí topografické dokumentace?

Označte jen jednu elipsu.

Nákres a obrázek

Náčrtek a pláněk

Videozáznam a audiozáznam

7. Mezi povinnou formu dokumentace patří?

Označte jen jednu elipsu.

Protokol o ohledání místa činu, fotografická dokumentace a topografická dokumentace

Protokol o ohledání místa činu, fotografická dokumentace a videozáznam

Protokol o ohledání místa činu, videozáznam a audiozáznam

8. Jak se nazývá systém evidence daktyloskopických karet?

Označte jen jednu elipsu.

AFIS 90210

AFIS 2000

AFIS BIS

9. Co je to daktyloskopie?

Označte jen jednu elipsu.

- Jedná se o kriminalistickou metodu, která studuje papilární linie prstů, dlaní a chodidel
- Jedná se o kriminalistickou metodu, která studuje papilární linie prstů, dlaní a ušních boltců
- Jedná se o kriminalistickou metodu, která studuje různé otlaky po předmětech

10. Je možné, aby měly některé osoby shodné otisky prstů?

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, je to možné
- Ne, není to možné
- Je to možné, ale pouze u jednovaječných dvojčat

11. Jakými způsoby lze zajišťovat daktyloskopické stopy?

Označte jen jednu elipsu.

- Seškrábnutím
- Na daktyloskopickou fólii, fotograficky, in natura
- Daktyloskopickými stěry

12. Čím se nejčastěji zviditelňují daktyloskopické stopy v praxi?

Označte jen jednu elipsu.

- Daktyloskopickými prášky
- Ultrafialovým zářením
- Magnetickými procesy

13. Co zkoumá portrétní identifikace?

Označte jen jednu elipsu.

- Vnější znaky osoby
- Nezkoumá žádné znaky osoby
- Fonetické vlastnosti

14. Jaké jsou druhy popisů?

Označte jen jednu elipsu.

- Profesionální popis a stručný popis
- Identifikační popis a strohý popis
- Úřední popis a laický popis

15. Jaký materiál zkoumá kriminalistická biologie?

Označte jen jednu elipsu.

- Rostlinného původu, zvířecího původu a lidského původu
- Lidského původu
- Lidského původu, horniny a nerosty

16. Do jakého obalu se balí zajištěný biologický materiál?

Označte jen jednu elipsu.

- Vždy do umělohmotného obalu, který je neprodyšný
- Do papírového, prodyšného obalu
- Do plechového obalu, který zabraňuje mechanickému poškození

17. Může policejní orgán zajišťovat srovnávací, biologický materiál (bukální stěr)?

Označte jen jednu elipsu.

- Ne, veškerý srovnávací, biologický materiál zajišťuje lékař
- Srovnávací, biologický materiál se nezajišťuje a pro vyšetřování není důležitý
- Ano, srovnávací, biologický materiál (bukální stěr) zajišťuje policejní orgán